

דברי תורה

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו

פרשת במדבר

*

חג השבועות

*

פרשת נשא

שנת תשע"ג לפ"ק

יוצא לאור ע"י

מכון מעדני מלך וויזן

גליון תשנ"ה

לעילוי נשמת

הרבנית הצדיקת מרת שינדל רבקה בת הגה"צ ר' יצחק ע"ה
אשת חבר של כ"ק מרן אדמו"ר בעל עזר מיהודה זצוק"ל
נפמרה י"ח סיון שנת תשס"ה לפ"ק
ת.נ.צ.ב.ה.

להשיג אצל

מכון מעדני מלך וויען

185 Wilson St.

Brooklyn N.Y. 11211

718.388.1751.#117

דברי תורה

פרקי אבות פרשת במדבר תשע"ג לפ"ק

אומה ולשון יכולה לשלוט בהן, שנאמר חרות על הלוחות [שצביל הלוחות], אל תקרי חרות אלא חירות ע"כ. וגם אחר שנשתצרו נשאר צהלוחות כח להחליש את האומות, ולכן כאשר ילאו ישראל למלחמה, היה הארון עם השצרי לוחות יוצא עמהם (רש"י צמדצר י-ג), כי הלוחות הללו היה צה כח החירות.

והנה צספר ען אצות להיעצ"ן כתצ, דההכרח לדרשה זו אל תקרי חרות אלא חרות, משום דאי כוונת הכתוב רק כפשוטו שהיו האומיות חרותים צהלוחות, עד שאמרו מ"ס וסמ"ך שצלוחות צנס היו עומדים (מגילה ג.), אס כן היו ליה להכתוב לומר חרות 'צתוך' הלוחות, ולמה אמר 'על' הלוחות, על כן דרשוה מלשון חירות, שצצביל הלוחות זכו לחירות.

ויש לומר צזה עוד, הנה אנו עומדים קודם חג זמן מתן

במושנה (אצות ו-צ) אמר רבי יהושע צן לוי וכו', ואומר והלוחות מעשה אלקים המה, והמכתב מכתב אלקים הוא, חרות על הלוחות (שמות לז-לז), אל תקרי חרות אלא חרות, שאין לך צן חורין אלא מי שעוסק צתלמוד תורה וכו' ע"כ. וצפשוטו החירות ההוא כולל צתוכה הן חירות צגשמיות, וכמו שאמר התנא (אצות ג-ה) כל המקצב עליו עול תורה מעצירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ ע"כ. והן חירות צרוחניות, כי צלי תורה האדם חצוש ציד יצרו, וחומר הגוף מכריחו ללכת אחר תאוות לצו, והרשעים מסורים ציד לצס, לא כן העוסק צתורה הוא צן חורין מיצרו, צראתי יצר הרע צראתי לו תורה צבלין (קידושין ל.), והוא הוא הצן חורין האמיתי.

וגם עטס הלוחות השפייע חירות לישראל, וכמו שאמרו (עירובין נד.) רב אחא צר יעקב אמר אלמלי לא נשתצרו לוחות הראשונות, אין כל

ממלכת כהנים וגוי קדוש, ויענו כל העם יחדיו ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה (שמות יט-ח). ולא עוד אלא שהקדימו נעשה לנשמע, כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע (כד-י), עד שיצתה צת קול ואמרה להם מי גילה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשין בו, דכתיב (מהלים קג-כ) ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו, ברישא עושי והדר לשמוע (שבת פח.). ועבור זה זכו, שבאו ששים רבוא של מלאכי השרת, ולכל אחד ואחד מישראל קשרו לו שתי כתרים [מזוי שכינה] אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע (שס.).

וביאור הדברים של הקדמת נעשה לנשמע, מצואר צרש"י שם, שבדרך כלל כאשר אדם מבקש דבר מחצרו לעשותו עבורו, ישיב לו, מתחלה נשמע מהו הבקשה, ואז נוכל לראות ולהתבונן אם יוכל או ירצה לעשותו, והוא אומר מתחלה נשמע ואחר כך נעשה. לא כן ישראל, הם השיבו מתחלה 'נעשה', אנו מקבלים על עצמינו לעשות כל מה שיבקש מאתנו, כי צטוחים אנו באינו שלא יטעננו בדבר שלא נוכל לעמוד בה, ומה שהוא מבקש מאתנו הוא רק לטובתינו, ואנו משיבים תיקף נעשה, כי אנו מוכנים לעשות כל מה שיבקש מאתנו, רק שוב נשמע מה הוא מצוה אותנו, כדי שנדע מה לעשות. וקבלה זו גם כן צריך

תורתנו, והכתוב אומר בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים, ציוס הזה באו מדברי סיני (שמות יט-ה). וצרש"י לא היה צריך לכתוב אלא ציוס 'ההוא' מהו ציוס 'הזה', שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום ניתנו ע"כ. ומעין דברים אלו מצינו גם במקום אחר, שאמר הכתוב (דברים כו-טו) היום הזה ה' אלקיך מנוך לעשות את החוקים האלה ואת המשפטים, וצרש"י בכל יום יהיו צעניך כחדשים כאילו צו ציוס נטויות עליהם ע"כ. אך יש להבין דבשלמא שם קל להבין, כיון שהכתוב מדבר על הציוו, ויש לקיים מצות התורה כאילו היום נטוינו עליהם, אבל כאן שמדבר על 'ציתתם' להר סיני, מה שייך לומר שיהיו צעניך כחדשים. וציתתם המפרשים כי בכל חג השבועות יש הארה חדשה ממתן תורה אלל כל ישראל, שיוכל לקבלו מחדש ציתת שאת ועו, אבל גם הימים שלפניה, ההכנה למתן תורה, מהימים שבאו למדבר סיני עד קבלת התורה, צריכה גם כן להיות בהרגש של חדשים כאילו זה מתחדש היום, כי ציתת גם היום יש בכל אחד התחדשות ממה שאירע צימים אלו, וגם ציוס הזה באו מדבר סיני יהיה צעניך כחדשים.

והנה היום הוא יום שני לסיון, יום המיחות, היום הזה הניע לנו משה רבינו את תורת ה' להיות

אלפי ישראל, וקוה שגם צערינו יוכלו לקדר זאת. וזהו עבודת היום הזה, לעורר את נפשינו מחדש ולומר נעשה קודם לנשמע, מוכנים אנו לעשות דבר ה', לצער כל כלי הטומאה מרשותנו, ולא ניגע לכלי שאין צו פילטער בשום אופן בעולם, ואחר כך נשמע איך לצעע זאת בצופעל, לעשות פילטער על כל הכלים שלנו הן בצית והן במסחר.

וְלִבְּאֵר הדברים נתחיל בגמרא (מנחות ט:): אמר רב יהודה אמר רב בשעה שעלה משה למרום מלאו להקב"ה שיושב וקושר כתרים לאותיות, אמר לפניו רבש"ע מי מעכב על ידך, אמר לו אדם אחד יש שעמיד להיות בסוף כמה דורות ועקיבא בן יוסף שמו, שעמיד לדרוש על כל קוץ וקוץ תילין תילין של הלכות ע"כ. וצמח"ש פירש, דענין קשר נאמר שעושה אותו להזכיר צו דבר מה כדי שלא תשכח, ולזה אלו קשרי אותיות המה הרומזים לדברים פנימיים העליונים בכתרו יתברך ברוך הוא לוזכרם על ידי זה וכו', ומשה חשב דאין דעת האנושי מגיע להבין כוונתה, ועל כן אמר מי מעכב וכו', כיון דאין אלו קשרי אותיות לורך לדעת אנושי שאין עומד עליהן מקורר שכלו, מי מעכב כו', דלעצמך ודאי אין לורך בהן כי מי מעכב על ידך מלזכרן בלא עשיית קשר, ואמר לו דודאי ללורך דעת אנושי אני קושרן ע"כ.

להיות עליו כחדשים, שמתעורר היום אצל כל אחד הנקודה הפנימיות בלצבו וצועק כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע, אנו מוכנים לקיים דברי התורה בלי שום חשבונות מתחלה.

הן ידוע לכל, כי זה לפני שנה מהיום, היה מעמד כינוס כלל ישראל, אודות המגיפה של האינטערנעט, שהתאספו יחד רבבות ישראל מכל החוגים, עם כמעט כל גדולי ישראל שצדורנו. והיה זה מעמד מופלא שלא היה עוד על אדמת אמעריקא, ויתכן שלא יהיה עוד, להתקבץ עם רב בלתי לה' לצדו להתחזק עמם בהנסיון של דורנו, המכלה מבשר עד נפש, והתאספו רבבות ישראל צרונם לשמוע דבר ה' של קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם. ובאחתערוותא דלתתא איתער עובדא דלעילא, וירדה אז רוח טהרה בעולם למעלה מהשגתינו, עד שאלפי ישראל מכשירים כליהם עם פילטער בכל העולם. אמנם דברי תורה לריכין חיזוק, ויזרו של אדם מפתהו, ויואלים לאור עולם תמיד כלים חדשים שאין עליהם פילטער, ולפעמים סיבת הפרנסה מפתהו, ויש להשמיע דברי חיזוק תמידיים, לידע כי עין רואה והלצ חומד וכלי מעשה גומרין.

וְלִעֵת כזאת אירגנו כינוסים מחדש בכמה מקומות בהשתתפות

מכוונים נגד ששים רבוא אומיות שצמורה (מגלה עמוקות אופן קפו), וכל ישראל מכון כנגד אות אחת צמורה, ומשם מקבל שפעו וחיותו. וכאשר עלה משה למרום מצאו להקב"ה שיושב וקושר כתרים לאומיות, והיינו להששים רבוא נשמות ישראל שהם אומיות התורה, קשר ה' להם הכתרים של נעשה ונשמע, שכל אחד מישראל יתעלה למדריגה זו שיאמר נעשה ונשמע, ועבור זה יקשרו מלאכי השרת שתי כתרים עליו. וזהו הכוונה שהשיב משה את דברי העם אל ה', כי מה שדיברו העם נעשה ונשמע, המה מאת השפעת ה' שקשר הכתרים על כל אות ואות שצמורה, שמכון כנגד כל נשמה שבישראל.

יב"ב זה שאל משה את ה', רבונו של עולם מי מעכב על ידך שאין אתה מניח האומיות כצתחלה, אלא אתה נריך לסייעם לקשור עליהם הכתרים שיוכלו לומר נעשה ונשמע, הלא אם אתה רוצה לכופם לקבלת התורה, אין מעכב על ידך, ויכול אתה לכפות עליהם ההר כגיגית, ולמה לך לסייעם ולעוררם שיאמרו מרצונם נעשה ונשמע. אך התירוץ על זה היא, דאין הכי נמי להטיל עליהם קיום מנחותיו, זה יוכל להיות גם צכפיה, אבל לזכות להשגת התורה, להבין עומקה של תורה, זהו רק כאשר האדם מוכן להפקיר עצמו מרצונו,

זנראה עוד, כי הנה צמתן תורה ענו כל העם יחדיו ואמרו נעשה ונשמע, וכתוב צאור החיים הק', הנה הראו ישראל עולם אחדותם והשוואת רצונם צאלקינו, כי ששים רבוא אמרו צהשואה דיצור אחד, כאומרו יחדיו, ולא נתאחר אחד מהם, ולא קדם אחד לצביריו, ולא שינה אחד מהם להשיב צנוסח אחר, אשרי עולם שאומה זו צתוכה עכל"ק. ומה שהגיעו כל ישראל לידי מדה זו, שגם הפחות שבישראל הגיע למדריגה שיוכל לענות דרגא של מלאכי מעלה, נעשה קודם לנשמע, אין זה צכח צני אדם שיצאו ממזרים, שקועים צמ"ט שערי טומאה, אלא זרח ה' אור לישרים, אור גדול מלמעלה להכיר ולהבין גדול מעלת עבודת ה', עד שלא יהיה להם צעולמס שום דבר רק לעשות רצונך אלקי חפצתי, והם מוכנים לקבל על עצמם כל מה שיצוה להם ה'. וצקדושת לוי (פ' יתרו) פירש צזה מה שאמר הכתוב (יט-ח) וישב משה את דברי העם אל ה', שכאשר שמע משה ששים רבוא מישראל אומרים נעשה ונשמע, אמר שאין זה מכחם שכל אחד יגיע למדריגה זו, אלא השיב 'דברי העם', אל ה', כי ה' נתן זאת צפיהם שיוכלו לענות כך, כי ה' יתן חכמה מפיו דעת וצצונה ע"ש.

ובצתה יש לומר דהנה ידוע כי ששים רבוא מישראל הם

היה לומד והולך עד שלמד כל התורה כולה ע"ש. ולא עוד אלא שנתעלה צורתו יותר ממשה רבינו, וכמו שאמרו (מנחות ס) אמר לפניו רבונו של עולם הראהו לי, אמר לו חזור לאחורייך, הלך וישב לסוף שמונה שורות ולא היה יודע מה הם אומרים, תשש כוחו, כיון שהגיע לדבר אחד, אמרו לו תלמידיו רבי מנין לך, אמר להם הלכה למשה מסיני, נתיישב דעתו [של משה הואיל ומשמו אמר, ואף על פי שעדיין לא קבלה]. חזר ובא לפני הקב"ה אמר לפניו רבש"ע יש לך אדם כזה ואתה נותן תורה על ידו, אמר לו שתוק כך עלה במחשבה לפני ע"כ. ולכן דרשו עליו שרבי עקיבא קיים והוי שותה בצמא את דבריהם, כי הנמא אין נותן דעתו על שום דבר שבעולם רק על עוד טיפת מים, וכל עיני עולם בטלים אללו, ואין לו לורך בשום דבר רק במים, וכן היה רבי עקיבא.

ובאיזה כח הגיע רבי עקיבא למדרגה זו, אין זה אלא ממה שנשמתו עמדה בזה סיני, ואמרה כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע, הקדים עשיה לשמיעה, קודם יש החלטה צרורה של נעשה, אשר ממנו לא נזוז לעולם, ושזב נראה איך נוכל לבצע זאת בפועל, וזהו ונשמע. ולכן כאשר שאל משה מדוע ה' קושר כתרים לאותיות התורה, שמעלה כל

ולבטל את כל עצמותו לה' אז יזכה להשגת התורה. ואדם אחד יש שעמיד להיות בסוף כמה דורות שעמיד לדרוש על כל קוץ וקוץ תילי תילים של הלכות, וזהו רק מכה שנשמתו אמרה צמתן תורה נעשה ונשמע, ואם לא שאני קושר הכתרים לאותיות, שיוכל כל אחד ואחד מישראל לומר נעשה ונשמע, לא יוכל להגיע למדרגה זו.

ועוד גם זאת, כי צמח שכל אחד ואחד מאתנו אמר בעת מתן תורה נעשה ונשמע, נשאר כח זה מושרש בכל אחד מישראל, ובכל עת ועונה שיתעורר לשזב לעשות רצון קונו, יוכל לומר מחדש 'כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע', עד שהנעשה יהיה אללו קודם שישמע ויבין אם יוכל לבצע אותה או לא, הוא מתחלה מקבל על עצמו 'נעשה', ולא יזיז מדברי התורה, ואחר כך 'נשמע' איך לקדר הדברים.

ומדה זו מצינו ביותר אלל רבי עקיבא, שדרשו עליו (אבות דרבי נתן י-ג) והוי שותה בצמא את דבריהם, זה רבי עקיבא, מה היה תחלתו של רבי עקיבא, אמרו בן ארבעים שנה היה ולא שנה כלום וכו'. והלך הוא ובנו וישבו אלל מלמד תינוקות, אמר לו רבי למדני תורה וכו'. וכתב לו אלף בית ולמדה וכו',

וכספו שמלותם, והיו נכונים ליום השלישי וגו' (י"ט-). והכוונה דאיתא בגמרא (סוכה נג.) אמר רב אסי י"ר הרע בתחלה דומה לחוט של צוכיא [עכציש], ולצסוף [משאדם נמשך אחריו מעט מתגבר והולך צו] דומה כעצמות העגלה, שנאמר (ישעיה ה-יח) הוי מושכי העון צחצחי השוא [בתחלה היו מציאין אותו עליהם על ידי חבלים שאינן של כלום], וכעצות העגלה [חבל עבה, שקושרין צו את הפרה למחרישה] חטאה ע"כ. וכן אמרו (שם נג:) אמר רבא י"ר הרע בתחלה קראו הלך [עובר דרך עליו, ואינו מתאכסן עמו], ולצסוף קראו אורח [אכסנאי], ולצסוף קראו איש [בעל הבית] ע"כ.

וי"ש לזכור תמיד שהי"ר הרע מבקש בתחלתו ממנו רק דבר קטן, תסתובב עם אינטערנעט רק על מה שצריך לך לפרנסה או לדבר נחוץ, אבל צרבות הימים ימלא עצמו עם עצות העגלה, שימשיכו אותו בחזקה, כמו שמושפין עגלה. אם יפרוץ הגדר הקטנה, לצסוף ימלא עצמו עומד בשאלו. וכמאמרם (שבת קה:) כך אומנתו של י"ר הרע, 'היום' אומר לו עשה כך, 'למחר' אומר לו עשה כך, עד שאומר לו עבוד עצודה זרה והולך ועובד ע"כ. וזה שאמר לו ה' למשה, אם תרצה לקדש את ישראל, 'קדשתם היום ומחר', תעורר אותם

נשמות ישראל למדריגת מלאכים לומר נעשה ונשמע. על זה הראה לו את רבי עקיבא, כדי שיוכלו להגיע למדריגה זו, להיות עם הארץ ארבעים שנה, ולהחליט לעזוב להפוך כל סדר חייו, להתחיל ללמוד א-צ ולא לשקוט עד שיוכל לדרוש על כל קוץ וקוץ תילין של הלכות, זהו הפועל יוצא מאמירת נעשה ונשמע, שיוכל כל אחד תמיד להתחיל מחדש ולומר מעתה נעשה ונשמע.

ובבזו כן צנוגע לנסיון הדור האחרון, שהוא נסיון גדול מאוד, יש לנו לזכור כי המחזיק אינטערנעט צלי פילטער קראוהו חז"ל צסם רשע, וכמו שאמרו (צנא צמא נז:) צאיכא דרכא אחרינא רשע הוא, ואף שלא נכשל צו, שעו"ס עיניו, מכל מקום ע"ס דבר שמחזיק כלי של תועבות צידו ולא התרחק מעצירה, הוי רשע. ומכל שכן כאשר נכשלים יום יום צשווג וצאונס צעין רואה המטמא את העינים, ושזב הוא נעשה כמויד, שהלצ חומד ומציאו לאיסור. - היום הזה אמרנו כולנו יחד כל אשר דבר ה' נעשה צלי שום חשבונות, וכח זה יש לנו גם כעת להקדים נעשה קודם לנשמע, ולהכין עצמינו מחדש לקבלת התורה כמו אז.

וישוב צאו אחריו שלשת ימי הגבלה ופרישה, ויאמר ה' אל משה לך אל העם וקדשתם היום ומחר

שעוסק בתלמוד תורה. והיינו כי אמת היא שאותיותיה היו חרותים צמוך הלוחות, אבל על כל אות ואות קשור אחד מנשמות ישראל, שעולה ששים רבוא כנגד אותיות שבתורה, וחרות 'על' הלוחות, הנשמות שהם קשורים ודבוקים על הלוחות, להם ניתנה חירות על ידי עסק התורה. - וזה עולם השמחה של יום מתן תורתנו, שבו אנו יוצאים משיעבוד לגאולה ולחירות עולם. ולזה זריכין הכנה דרבה צהימים שלפניה, מחוך התחדשות, כאילו היום הזה צאו מדבר סיני, ובהכנה כראוי נוכה לקבל גם התורה מחדש כאילו היום נצטוונו בה.

שישכילו להבין שלא יעמוד יצרו צמה שהוא מצקש ממנו היום, אלא מחר יצקש ממנו עוד דבר נוסף, עד שצרכות הימים עבר ושנה נעשה לו כהיתר (קידושין כ.), ומה שעשה אמתול הוא כבר כהיתר צעינו. ואם יזכרו תמיד על 'היום ומחר', היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך, אז יקפידו על הראשית, צעודו שצורה קטנה, וצעוד שהיצר הרע הוא רק הלך, ויוכלו לעמוד בקדושה.

ובזה נחזור לעניינינו שאמר הכתוב חרות 'על' הלוחות, ואל תקרי חרות אלא חרות, וקאי על עוסקי התורה שאין לך צן חורין אלא מי

בסעודה שלישית פרשת במדבר תשע"ג לפ"ק

נשמות ציראל, הם נגד הששים רבוא אותיות שבתורה (מגלה עמוקות אופן קפו), וכל אחד מישראל יונק מהאות שבתורה שמכוון נגדו. וכמו שכל אות שבתורה יש לו מקום מיוחד בתורה, ואם משנים אותו אז הספר תורה פסולה, כן הוא מקום חנייתו של כל ישראל מכיון מלמעלה, באותו מקום צעולם שמכוון נגד האות שלו שבתורה. (ועיין צערוגת הצסס פ' יתרו עה"פ וירא העס וינעו). ויעקב אבינו השיג שורשי הנשמות של הי"ב שבטי

איש על דגלו באותות לבית אבותם יחנו בני ישראל, מנגד סביב לאהל מועד יחנו (ב-ב). צרש"י באותות לבית אבותם, באות שמסר להם יעקב אביהם כשנשארו ממזרים, שנאמר (צראשית נ-יב) ויעשו בניו לו כן כאשר נוס, יהודה ויששכר וחזקן ישארו מן המזרח, וראובן ושמעון וגד מן הדרום וכו' (תנחומא יב) ע"כ. ובאזהב ישראל (ליקוטים) הביא מהמדרש, אל תקרי באותות אלא באותיות וכו' ע"כ. ונראה הכוונה לידוע כי הששים רבוא

נגיעה אז האחדות יתירה יותר שדבוקים זה צוה, ולמה מצות התורה שיהיה כל אות מוקף גי'ל. ובתפארת שלמה (לשבעות עה"פ ואתה תחזה) כתב דזה בא לרמוז על מאמרס (יומא לח:) דאין אדם נוגע צמוכן לחצירו ע"ש. ויש לומר עוד, על פי מה שאומרים בשם רדיק אחד שאמר, יהודי צריך להיות טוב 'לכל' אחד מישראל, אבל לא 'עם' כל אחד. והיינו שיש להתבונן ולהסתכל להיות לו רק שכן טוב וחבר טוב, ולא יתחבר עם כל אחד, וכמבואר ברש"י צפרשתנו (ג-כט) דבני ראובן היו סמוכין לבני קהת, ולכן נמשכו עמהם צמחלוקתם, וכנגדו דגל מחנה יהודה סמוכין למשה ואהרן, ונעשו גדולים בתורה (תנחומא יב). ולכן כל אות ואות צריכה להיות מוקף גי'ל, ולא יהיה לו נגיעה לאות אחר.

ויש לומר עוד, דהנה מספר בני ישראל הם, שש מאות אלף ושלשת אלפים וחמש מאות וחמשים (ג-לצ). וכאשר נתנו כל אחד מישראל מחצית השקל צעת שמנו אותם, אמר הכתוב (שמות לח-כה) וכסף פקודי העדה מאת ככר (היינו לששים רבוא מישראל), ואלף ושבע מאות וחמשה ושבעים שקל (להשלשת אלפים ושלש מאות וחמשים). ולכאורה הלא בתורה יש רק ששים רבוא אותיות, ומהיכן בא חיותם של השלשת אלפים הללו. וכתוב בתורת משה (פ' פקודי יט:): כי ישראל אלו

יה, ולכן סידר את מקומם, מי שייך למזרח ומי למערב וכו', וצאופן זה חנו ישראל אחר כך צמדצר. וזהו באותות לבית אבותם, באות שמסר להם יעקב אביהם, ואל תקרי באותות אלא באותיות, כפי מה שהם מכוונים באותיות שבתורה, כן יחנו בני ישראל.

והנה כל רוח שצעולם נוצר מאותיות התורה הקדושה, כי צי הציץ הקצ"ה וצרא את עולמו (צ"ר א-א), ולכן כל רוח יש לו תכונה מיוחדת, הרואה שיחכים ידירים וסימנין מנורה צדרום, והרואה שיעשיר יציין וסימנין שלחן צלפון, ושכינה צמערב וכו' (צצא בתרא כב:). וכמו כן השצטיים יש לכל שצט שער מיוחד (מגן אברהם סימן סח), וסוג עבודה מיוחדת, בתורה ועבודה וגמילות חסדים. ויעקב עמוד התורה צאמצע, והשצטיים סוצצים אותו כל אחד מרות אחר, מהעבודה המיוחדת לו. וכן היה חנייתם צמדבר, המשכן ושצט לוי צאמצע מכוונים נגד יעקב עמוד התורה, ובאותות לבית אבותם יחנו בני ישראל.

ולבאורה יש להעיר, כיון שאותיות התורה מורים על אחדות ששים רבוא ישראל, וכאשר חסר אות אחת בתורה פסולה, אם כן למה פסקינן דכל אות צריך שיהיה מוקף גי'ל מסציצ (מנחות כט:), וכשיש נגיעה מאות לאות פסולה, הלא אדרבה כשיש

אורות טלך, כל המשתמש באור תורה אור תורה מחייהו, וכל שאין משתמש באור תורה אין אור תורה מחייהו וכו', אלא כל המשיא בתו לתלמיד חכם והעושה פרקמטיא לתלמיד חכם, והמהנה תלמידי חכמים מנכסיו, מעלה עליו הכתוב כאלו מדבק בשכינה ע"ש. וזה שאמר על התורה, כי לא דבר ריק הוא מכס, המקום הריקן שצחורה אינו ריק מכס גם שם מקושרים נשמות ישראל, כי הוא חייב, הם הנשמות שמהנים תלמידי חכמים מנכסיהם ומחיים אותם, ולעומת זה אתם הם חייבים, שעמי הארצות אינם חיים רק בזכות שהם מסבצים התלמידי חכמים.

ובספר ויגד משה על אבות (דף סבז) כתב לפרש הכתוב (מהלים מ-ח) אז אמרתי הנה באתי במגלת ספר כתוב עלי, לעשות רצונך אלקי חפצתי ותורתך בתוך מעי, רצה לומר שאותיות התורה בהספר נכתבו עלי, שכל אות הוא כנגד נשמה מישראל ע"ש. ויש להוסיף כי לא רק אותיות הספר הם כתובים עלי, אלא גם המגלת ספר כתוב עלי, שמחזיקי התורה שהם ריקנין בתורה מכל מקום יש להם חיות ממה שמחזיקים וסבצים את התלמידי חכמים, האותיות שצחורה, כי לעשות רצונך אלקי חפצתי ותורתך בתוך מעי, צמה שאני ממציא להתלמידי חכמים

נשמותיהם מקליפת נוגה הסמוכה לקדושה, ולהם אין חלק צחורה, ולא אות מששים רצוא אותיות, ומכל מקום יש להם תקנה צמהנה תלמידי חכמים מנכסיו ומשיא בתו לתלמיד חכם ועושה פרקמטיא לתלמידי חכמים, על דרך שמה זבולון בצאתך ויששכר באהליך (דברים לג-ח), דמיניה ומיניה מסחייע מילתא, שעל ידי העמי הארצים עוסק התלמיד חכם צחורה ונעשה לדיק יסוד עולם. ולכן אמרו חז"ל שגשכח מנשה מה שעשה מאותן השקלים, עד שעמדה אות ויו נגדו, ונוכר שהם וויס לעמודים, וזהו ואת האלף ושבע המאות עשה וויס לעמודים, והיינו כי לא ידע משה למצוא להן תקנה, עד שעשה מהם וויס לעמודים, שיתלו בהם עמודי עולם ע"ש.

וזדהו הענין שכל אות הוא מוקף גויל, ויש מקום ריק בין אות לאות, כי 'ריקנין' שבך מלאים מלות כרמון (חגיגה כ.), ששורשם של אלו צחורה הוא במקום הריקן שצחורה, והם סבצים את האותיות, היינו היששכר שציראל, להחזיקם ולהחיותם, ולכן כל אות הוא מוקף גויל. ועל זה אמר הכתוב (דברים לג-מו) כי לא דבר רק הוא מכס כי הוא חייב, וצדצר הזה תאריכו ימים, והכוונה כי חז"ל (כתובות קיא.) אמרו עמי ארצות אינם חיים דכתיב (ישעיה כו-ט) כי טל

זוכה ויושב בישיבה של מעלה שנאמר (קהלת ז-יז) צלל החכמה צלל הכסף ע"ש. ויש לומר כי הריקן שצמורה צין אות לאות, זהו כל החכמה, וזו מתדבק כל הכסף, וזוכה ויושב בישיבה של מעלה.

מהאוכל שלי עבורם, ותורתך הוא בתוך מעי, ומוזה יש לי חלק בצורתם שנעשה מהם גם תורתו.

ואיתא בגמרא (פסחים נג.) כל המטיל מלאי לתלמידי חכמים

בכניסת החג שבועות תשע"ג לפ"ק

והנה עוד צמנרים קודם מתן תורה, קרא ה' אותנו בתואר צנים, בני צבורי ישראל (שמות ד-כב), אמנם צמתן תורה נתעלו ישראל עוד יותר בקשר של נישואין, כחתן עם כלתו, שהוא עולה יותר על התואר של צנים למקום. וראיתי להציא ראייה לזה מתוס' (כחצות נג.) שהקשו אהא דאמרו (גיטין מד.) דאין פודין את השצויים מפני תיקון העולם, ובעי בגמרא מאי טעמא, אי משום דוחקא דליצורא, ואם אדם אחד צעל ממון רוצה לפדותו שרי, או טעמא משום דלא ליגרו בהן טפי. והקשו צתוס' ממה דאיתא שם נשצית אשתו והיו מצקשין ממנו עד עשרה צדמיה. פעם ראשונה פודה, מכאן ואילך רצה פודה רצה אינו פודה. ואי טעמא משום דלא ליגרו איך הותר לצעל לפדות. ותירו דלא תיקנו שלא יוכל אדם לפדות את עצמו יותר מכדי דמיו, שהרי נאמר (איוב ז-ד) כל אשר לו

צאינה וראינה צנות ציון צמלך שלמה צעטרה שעטרה לו אמו ציום חתונתו וציום שמחת לבו (סיר ג-יא). צמשנה (תענית כו:) ציום חתונתו זה מתן תורה ע"כ. הנה יום חתונתו של אדם היא השמחה היותר גדולה שיש להאדם צחיו, כי השרוי צלא אשה שרוי צלא צרכה צלא שמחה צלא טובה, עד שאמרו (יימות סג.) כל אדם שאין לו אשה אינו אדם שנאמר (צראשית ה-ז) זכר ונקבה צראם ויקרא שםם אדם ע"כ. ומכל שכן אשה שאין לה איש אינה צכלל אדם כמפורש צקרא הנ"ל, כי חייה תלויים יותר צחיי האיש. וזה לעומת זה צרוחנותו של האדם, הקשר שיש לנו עם הקצ"ה היא הקשר שיש צין איש לאשתו, וכמאמר הכתוב (הושע ז-כא) וארשתיך לי לעולם, וכאשר האדם מתיר את הקשר צינו לצין ה' ותורתו, הוא מאצד את תואר האדם שיש לו.

והיינו שאנו מתגעגעים לאותה זמן שזכינו לקבל נשיקה כזיכול מאת ה'. וצביאור הגר"א שם כתב, ישקני מנשיקות פיהו, נשיקה אחת שהיא שמים, כי אחת דבר אלקים שמים זו שמענו (תהלים סג-ב), אנכי ולא יהיה לך בדבור אחד נאמרו (מכילתא שמות כ-א). ואיתא במדרש (שהש"ר א-טו) בשעה שאמר הקב"ה אנכי נתקעה התורה בלבם, ובשעה שאמר לא יהיה לך נעקר יצר הרע מלבם. אלו שמי הדברות הם שמי נשיקות, כמו שנושק הבעל לתשוקתו, אחת על מה שמתחברת עמו, והשנייה על מה שאינה מתחברת בלאחר ע"ש.

ובבואר בטורי זהב (א"ח סימן רפח סק"ב) בשם זוהר חדש, שרבי עקיבא היה צוכה מאד כאשר היה אומר את שיר השירים, מפני שהיה יודע עד היכן הדברים מגיעים ע"ש. ויש לומר כי השיג רבי עקיבא אציה רשם עושה למעלה בשמים, כאשר ישראל מתגעגעים לאותה זמן, וגם כאשר ישראל רדופים עבור התורה, הם משתוקקים ומצדקים ישקני מנשיקות פיהו כי טובים דודיק מיין, ולכן צידעו עד היכן הדברים הללו מגיעין, נמס נפשו עד שהיה צוכה מאד.

ואמר הכתוב כי טובים דודיק מיין, ואמרו חז"ל (עבודה זרה לה).

יתן צעד נפשו, והכא אשתו כגופו. והא דבעי למיפשט מהא דלוי פרקיה לברתיה עד תליסר אלפי דינרי, היינו משום דאין בתו כגופו ע"כ. הרי לנו עד כמה יותר הוא חיובי הקשר בין איש לאשתו, יותר מאב עם בנו, שבתו אינה כגופו, ואשתו היא כגופו.

והתקשרות זו מתחדשת תמיד בכל שנה ושנה צבוא זמן יום חתונתנו, שמתעורר בכל איש ישראל הקשר של אהבת כלולותינו עם הקב"ה. ושלמה המלך צשיר שלו שעולה על כל השירים, אשר נאמר להקב"ה מאת עדתו ועמו כנסת ישראל, התחיל השיר בהגעגועין על יום מתן תורה, ואמר ישקני מנשיקות פיהו כי טובים דודיק מיין (שיר א-ב). וברש"י זה השיר אומרת צפיה בגלותה ובאלמנותה, מי יתן וישקני המלך שלמה מנשיקות פיהו כמו מאז, לפי שיש מקומות שנושקין על גב היד ועל הכתף, אך אני מתאווה ושוקקת להיותו נוהג עמי כמנהג הראשון כחתן אל כלה פה אל פה. כי טובים לי דודיק מכל משתה יין ומכל עונג ושמחה. ונאמר דוגמא שלו על שם שנתן להם תורתו, ודבר עמהם פנים אל פנים, ואותם דודים עודם ערבים עליהם מכל שעשוע, ומובטחים מאתו להופיע עוד עליהם לבאר להם סוד טעמיה ומסתרי נפונותיה, ומחלים פניו לקיים דברו, והוא ישקני מנשיקות פיהו ע"כ.

כן לא היו הנשיקות אז בשלימות, אלא מנשיקות ולא כל הנשיקות. אמנם כהיום שישראל טעמו כבר טעמה של תורה שזעל פה, אנו מבקשים ישקני מנשיקות פיהו, שיוסיף ליתן לנו הנשיקות שנשארו שלא קבלנו אז, כי טובים דודיק מייך, ערבים עלינו דברי סופרים עוד יותר מיינה של תורה.

וּנְרָאָה דזהו הענין שהוסיף משה יום אחד מדעתו (שנת פו.), שאמר לו ה' וקדשתם היום ומחר וגו' והיו נכונים ליום השלישי (שמות יט-י), ומשה אמר להם היו נכונים לשלשת ימים (יט-טו), לסקוף שלשת ימים, הוא יום רביעי, שהוסיף משה יום אחד מדעתו (רשי' שס). והיינו כי משה השיג שאין כוונתם שלימה אלא בקבלת תורה שזכתה ולא בתורה שזעל פה. ולכן רצה משה רבינו להראות להם גודל כח החכמים, שגם הקב"ה מבטל דעתו לדבריהם, ומסר להם דברי ה', וקדשתם היום ומחר, ושזו אמר שהוא מוסיף להם יום אחד מדעתו. ואמר להם ראו כי ה' יסכים על כח החכמים, שלא יתגלה שכינתו על הר סיני רק אחר פרישה של שלשת ימים. וזוה לימד אותם דעת להשכיל שיש לבטל עצמו כליל לדעת חכמי ישראל.

וּפִירְשׁוּ זוהו, ויהי קול השופר הולך וחזק מאד, משה ידבר

אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבנו של עולם ערבים עלי דברי דודיק (דברי סופרים) יותר מיינה של תורה ע"כ. ויש לומר הקשר, כי הנה דרשו (שנת פח.) ויתלצו בתחית ההר (שמות יט-י), מלמד שכפה עליהם הקב"ה את ההר כגיגית, ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטוב, ואם לאו שם תהא קבורתכם ע"כ. והקשו בתוס' הא כבר הקדימו נעשה לנשמע ע"ש. ובמדרש תנחומא (נח ג) כתוב, דרק על התורה שזכתה אמרו נעשה ונשמע, ולא על התורה שזעל פה שיש בה דקדוקי מלות קלות וחמורות, והיא עזה כמות אהבה קשה כשאל קנאה ע"ש. [ומבואר בתם סופר (ש"ת א"ח סימן רח) שלא אבו לקבל עליהם דברי חכמים מבלי שיהררו ויפקקו על תקנתם, אולי לא ישרו בעיניהם, והקב"ה כפה עליהם הר כגיגית, לקבל עליהם גזירות חכמים ותקנותיהם בלי הרהור אחריהם ע"ש].

וְאִיתָא במדרש (שהש"ר א-ב) ישקני מנשיקות ולא כל הנשיקות, שכל עשרת הדברות מפי משה שמעו ישראל, לצד מן אנכי ולא יהיה מפי הגבורה שמעו ע"כ. והיינו שאנו מתאוננים בחוך הגעגועים שלא זכינו לקבל כל הנשיקות אלא מנשיקות פיהו. ולפי מה שנתבאר שלא ראו ישראל לקבל אלא תורה שזכתה, ועל תורה שזעל פה הוטרבו לכפיה, אם

מסח). וכיון שלא הביא ה' את כל ההר עמו, אלא מקום שנעקד בו יצחק, כחלה מעיסה, ורצה להניחו על שיפוע ראש הר סיני, על כן היה צורת ההר כגיגית שתוכו חלל, והניחו על צני ישראל, והיו מוקפים מלמטה מדדיהם בדפנות ההר.

ויסופר על הרה"ק צעל דברי חיים מלאנו ז"ע שעמד פעם בשיתה עם גאון אחד, והודיעו לו כי הרה"ק צעל נמח נדיק מוויזיטן ז"ע בא לבקר, והפסיק משיחתו ויאל לקבל פניו. וכאשר העירו לו למה עשה כן, השיב כי הקצ"ה יש לו שני הרים חשובים, הר סיני שניתנה עליו תורה, והר המוריה שנעקד עליו יצחק, וכאשר נבנה בית ה' בחר ה' בהר המוריה טפי מהר סיני, כי הפושט נארו לה' במסירת נפש חביב לפניו יותר ע"כ. ולכן הביא ה' הר המוריה להניחו על הר סיני לקבלת התורה, להורות לצני ישראל כי יש לקבל דברי ה' במסירת נפש, עד שיהא מוכן לפשוט נארו על ציוי ה'.

והנה בחתם סופר (שם) כתב, דרגיל אני לומר צמה שאומרים, ועקידת יצחק לזרעו תזכור (תפלת ר"ה), ולא אמרינן עקידה שעקד אברהם, כמו שאמרו בחללת הברכה שם. כי אברהם האמין בתורה שבכתב, היינו מה שמע מהקצ"ה עמו, אבל יצחק מסר נפשו

והאלקים יענוו בקול (יט-יט), ללכאורה היה הכתוב צריך לומר משה דבר והאלקים ענהו בקול, צלשון עבר. ברם, הרי משה הוסיף יום אחד לימי ההכנה, והשם יתצרך הסכים לכך, והשכינה נתגלמה אך ציום השלישי. צזה נתגלה כחה של תורה שבעל פה, שתקנתם של חכמים נעשית תורה. יואל איפוא שקול השופר אשר נשמע רק ציום השלישי, הכריז ואמר, כי לתמיד ולדורי דורות כאשר 'משה ידבר', כלומר מנהיג הדור המסמל את משה, ידבר את דברו, 'הא ידוע לכל, כי 'האלקים יענוו בקול', שזהו קול האלקים והסכמתו נתונה על זה ודפח"ח (הוצא צמעיה של תורה פ' יתרו).

והנה צילקוט ראובני (פ' יתרו אות ג) כתב צשם המדרש, דצשעת קבלת התורה נעקר הר המוריה ואל למדבר כדי שתנתן התורה על מקום המעולה הזה ע"כ. וכן הוא צמדדש (מהלים סח) אמר רבי יוסי מהר המוריה נתלש כחלה מעיסה עד מקום שנעקד יצחק אבינו. אמר הקצ"ה הואיל ויצחק אביהם נעקד עליו נאה לצניו לקבל עליו את התורה ע"כ. ויש לומר דצשעה שנעקר הר המוריה וצאה מירושלים על הר סיני, צדרך הליכתו כפה ה' אותה ההר עליהם כגיגית צהיתה עומדת צאור, והתייבצו 'צתחתית ההר' היינו הר המוריה (ועיין שמן ראש צשועות ד

ומחשיבים דבריהם ציטר שאת, עד שערבים עלינו דברי סופרים יותר מיינה של תורה, כי רק המה מעמידים את ישראל בכל דור ודור דדרכי התורה ואנו שמחים גם בהם. - וכמה נעימים מה שאמר הרה"ק בעל חידושי הרי"מ ז"ע צטעס שכפה עליהם ה' הר כגיגית, כדי שתהיה נישואי ישראל עם הקצ"ה באונם, ויהיה לה דין אנוסה, שנאמר זה (דברים כג-יט) לא יוכל לשלחה כל ימיו, ויהיה הקשר שלנו עם הקצ"ה קשר נחמי שאין להתירו.

ול"א רק 'אנו' שמחים במה שקבלנו את התורה, אלא גם 'התורה' עצמה שמחה, שלא קיבלה האומות אלא ישראל, ואיזה פנים היה להתורה צין האומות, אשר גם שבע מצות לצד קשה עליהם לקיימם. וכמו שפירש הרה"ק בעל צית אברהם מסלונים ז"ע הפיוט שישו ושמחו 'צשמחת' התורה, ולא אמר שישו ושמחו בתורה, אלא התורה עצמה שמחה וזוהלת על כך שאומות העולם לא קיבלוה, אלא עם ישראל עם הנצחר, ואנו שמחים ביחד 'צשמחת' התורה, בהשמחה שיש להתורה עצמה.

והרה"ק בעל אמרי אמת מגור ז"ע היה רגיל לומר צטעס שהוסיף משה יום אחד מדעתו, משום שחפץ היה משה שתהיה קבלת התורה

על דברי חכמים. כי אברהם ויחזק השכילו סוד הקרבנות, שאי אפשר בשום אופן שבעולם שירצה ה' בקרבן אדם. שאילו לא השכילו כן, כבר היה אברהם מקריב ישמעאל בנו או אפילו יחזק, אלא שזה אי אפשר בשום אופן שבעולם. וכשאמר ה' לאברהם קח נח את בנך את יחידך והעלהו לעולה (בראשית כג-ט), לא הרהר כלל. ואין מן החימה על אברהם, שהרי שמע כן מפי הקצ"ה בעצמו. אבל מהחימה על יחזק שקיבל מאברהם מה שהוא כנגד השכלתו, ואי אפשר לשמוע כלל, מכל מקום לא הרהר גם אחר דברי חכמים, ופשט את נוארו לקרבן. ומסר נפשו על דברי חכמים במה שהוא חוץ לשכל, ולא הרהר אחר חכמים, משום הכי ועקידת 'יחזק' תזכור להשומעים לתורה שבעל פה, ואינם מהרהרין אחר דברי חכמים ותקנותיהם וגזרותיהם ע"כ.

ואם כן הר המוריה שנעקד עליו יחזק, מורה שיש לשמוע דברי חכמים במסירת נפש, ולכן כאשר לא רצו ישראל לקבל על עצמם תורה שבעל פה, היינו כל גזירות חכמי ישראל, עקר ה' את הר המוריה דייקא, וכפה אותה על ראשם ללמוד מעקידת יחזק בהר המוריה להכריחם לקבל גם דברי חכמים.

אמנם אחר שהכריח ה' אותנו לקבל דברי חכמים, אנו מכירים

וביון שכהיום מתחדשת הנישואין שלנו, הרי מחיובי הצעל לזון את אשתו ולרפאותה ולפדותה (כחובות מו:), כן נזכה לשפע של פרנסה וצני חיי ומוזני רויחי, ויפדנו מגלות החל הזה גם יותר מכדי דמינו, ונזכה לראות בקרוב צשמחתן של ישראל צציאת בן דוד צצ"א.

ציום השבת ע"כ. וראיתי להוסיף עלה, כי תז"ל (מכילתא פ' יתרו) דרשו זכור את יום השבת לקדשו (שמות כ-ו), שאם יזדמן לך מנה יפה תהא מתקנו לשם שבת ע"כ. ואין לך מנה יפה יותר מהתורה הקדושה לעם סגולה, לכן ציקש משה להניח מנה יפה זו על יום השבת ע"כ.

בקידושא רבא יום אי דשבועות תשעי"ג לפ"ק

כתוב בתורה לא תבשל גדי בחלב אמו (שמות כג-ט), ואתם כשירדתם למטה אכלתם בשר וחלב, שנאמר ויקח חמאה וחלב. מיד הודו להקצ"ה, והיינו דכתיב צפרשת כי תשא (שם לד-כו) כי על פי הדברים האלה כרתי וגו', וכתיב לעיל מיניה לא תבשל גדי בחלב אמו ע"כ. ולכן אוכלים בחג השבועות חלב ואחר כך בשר, לא כמו שעשו המלאכים אצל אברהם שאכלו בשר בחלב, ועצור זה ניתנה תורה לישראל ע"כ.

והגה מצואר צרש"י ויקח בן צקר רך וטוב ויתן אל הנער (יח-ו), שלשה פרים היו, כדי להאכילן שלש לשונות צחרדל (צצא מציעא פו:) ע"כ. ואם כן צסעודתו של אברהם היה שלשה עגלים, ומסעודה זו זכו לקבלת התורה, על כן אמר עצדו לי עגלא

בגמרא (פסחים סח:) אמר רבי אלעזר הכל מודים צעצרת דבעינן נמי לכם, מאי טעמא, יום שניתנה צו תורה הוא [שישמה צו צמאכל וצמשתה, להראות שנות ומקובל יום זה לישראל שניתנה צו תורה] רב יוסף ציומא דעצרתא אמר עצדו לי עגלא תילתא, אמר אי לאו האי יומא דקא גרים כמה יוסף איכא צשוקא ע"כ. ויש להבין מהו העיין שעשה עגלא תילתא דייקא לבעודתו. ויש לומר דהנה מנהג ישראל תורה לאכול צשבועות מאכלי חלב, ומצואר צצאר היטב (סימן תנד סק"ח) דאיתא צבדרש (הוצא צדעת זקנים לצעלי חוס' פ' וירא) ויקח חמאה וחלב (יח-ח), מלמד שהאכילם בשר וחלב, וכשרנה הקצ"ה ליתן תורה לישראל אמרו המלאכים תנה הודך על השמים (תהלים ח-ב), אמר להם

(אסתר ט-כז) קימו וקבלו היהודים, קיימו מה שקיבלו כבר ע"כ. ואם כן קבלת התורה בשבועות היה מתוך כפייה, ואונסא כמאן ללא עזיד דמי, ולא קבלוה בשמחה. ואם כן רק ציומי דפוריא צעינן לכס שאז קבלוה באהבה. ובמהרש"א הקשה עוד, דכיון דאיכא מודעא רבה, למה נענשו ישראל צבית ראשון קודם מעשה דימי אחשורוש, הא עד אותו זמן היה להם מודעא ע"ש. ובלבוש האורה (פ' יתרו יט-יז) כתב לבאר דצמה דהדר קבלוה צימי אחשורוש בטלה המודעא למפרע, וממעשה אחשורוש ילפינן שכבר צעבר קבלוה צרנון, עיין שם לפי דרכו.

ויש לומר צוה עוד דהנה צשו"ת חתם סופר (אור"ח סימן קפ"ה ד"ה אמרתי) הקשה על מה דאיחא (צבא בתרא מח): צסוגיא דתליוהו ווצין, כדפריך הש"ס מיקריב אותו לרנונו, משני, שאני התם דניחא ליה דליהוי כפרה, וכדפריך מגיטין דחוצטין אותו ואומר לו עשה מה שישראל אומרים לך, קאמר שאני התם דמנזה לשמוע דברי חכמים, ואילו לגבי עולה דכתיב צה יקריב אותו לרנונו, לא אמר הכי משום דמנזה לקיים דברי תורה, אלא משני שאני התם דניחא ליה דליהוי כפרה, ומה צריך לתלות בכפרה.

ותירין דרמו הש"ס מה שכתב הרמב"ם (גירושין צ-כ) דליריה אנסיה, וכיון שמכין אותו עד שתשש

תילתא דייקא, להורות על סעודה זו של אצרהס עם המלאכים.

ובשו"ת קצ חיים (סימן מח) כתב עוד טעם לאחילת מאכלי חלב בשבועות, דמצואר צגמרא (צכורות ו). דחלב צהמה שריא, הגם שדבר הצא מן החי אסור משום אצר מן החי, הכתוב התירה דכתיב (שמות ג-ח) ארץ צבת חלב ודבש, ואם לא דשרי משתבח לן קרא צמידי ללא חזי ע"כ. ואם כן לולא שניתנה לנו תורה היה חלב אסור משום אצר מן החי, ולכן אנו נוהגין לאכול חלב ציום מתן תורתנו, לרמז לנו דבר זה ע"כ. ולכאורה אכתי צריך ציאור, וכי זהו שמחתנו ציום מתן תורתנו, שעל ידי קבלת התורה אנו יכולים לאכול מאכלי חלב.

גם יש להצין הלא אמרו חז"ל (שבת פח). ויתיצו צתחתית ההר (שמות יט-יז), אמר רבי אצדימי צר חמא צר חסא מלמד שכפה הקדוש צרוך הוא עליהם את ההר כגיגית [קוצא שמטיילין צה שכר] ואמר להם, אם אתם מקצלים התורה מוטב ואם לאו שם תהא קצורתכס. אמר רצ אחא צר יעקב מכאן מודעא רצה לאורייתא [שאם יזמינס לדין למה לא קיימתם מה שקצלתם עליכם, יש להם תשובה, שקבלוה צאונס]. אמר רצא אף על פי כן הדור קבלוה צימי אחשורוש [מאהצת הגס שנעשה להם] דכתיב

באונם, דהרי אמרו חז"ל (ראש השנה יח.) על הא דכתיב (שמואל א ג-ד) לכן נשבעתי לבית עלי אם יתכפר עון בית עלי צוצח וצמנחה, אמר רבא צוצח וצמנחה אינו מתכפר אבל מתכפר בתורה ע"ש. הרי לנו דקבלת התורה מכפרת. ואיתא בירושלמי (ר"ה ד-ח) בכל הקרבנות כתיב חטא (ועשיהם שעיר עזים אחד לחטאת. קרבן העדה), ובעצרת אין כתיב חטא (אלא שעיר עזים אחד, במדבר כח-ל), אמר להן הקדוש ברוך הוא, מכיון שקיבלתם עליכם עול תורה, מעלה אני עליכם כאלו לא חטאתם מימיכם (שצבל שנה בעצרת הוא כיום אשר עמדנו לפני ה' סיני ומקבלים התורה מחדש וכו', הלכך אין שם חטאת ביום הזה) ע"כ. ואם כן באמת לאמיתו לא נחשב קבלת התורה לאונם, וליכא מודעא, דכיון דניחא להו לישראל דליהוי כפרה, הרי זה עיקר רצונם, וכיון שכפה עליהם הר כגיגית ותשש כח יררם, כבר קבלו התורה מרצונם. ואם כי לפי דעתם לא ידעו שזהו כפרה לישראל, מכל מקום כלפי שמיא גליא, ואם לפניהם אינו גלוי הוא גלוי לפני ה', ולכן נענשו בעצרת על מנזת ה'. ומה שאמרו דאיכא מודעא רבה לאורייתא, היינו לפי דעתם של ישראל.

אך צימי אחשורוש נתחייבו שונאיהם של ישראל שבאותו דור כליה, מפני שהשתחוו לאלים, או נהנו מסעודתו של אותו רשע (מגילה יב.).

כח יצרו שוב מגרש לרצונו. וזריך לומר לפי זה מה שאמרו מכאן מודעא רבה לאורייתא, למה לא נימא כיון שכפה עליהם הר כגיגית ותשש כח יררם כבר קבלו התורה מרצונם. אמנם ההסבר הוא, דכל דצרי הרמז"ס היינו אחר שכבר קבלנו התורה, חיה האיש בכלל מקבלי התורה, אם כן נאמר יצרו אונסו לפי שעה וכשתשש כח יצרו חוזר לרצונו הראשון, אבל צעיקר קבלת התורה מעיקרא לא שייך זה, על כן שפיר קאמר מודעא רבא לאורייתא. ואם כן תינח אחר מעשה דאחשורוש שכבר קבלו התורה ברצון אם כן כופין, דמכיון שתשש כח יצרו חוזר לרצונו הראשון, אבל קרא לרצונו לפני ה' הלא נאמר גם צבית ראשון קודם מעשה דהדר קבלוהו צימי אחשורוש, ואם כן מעיקרא לא לרצונו היה. ובשלמא קתם ישראל המביא קרבנו מקבלים ממנו דהרי ברצונו נותנו ומקריבו, אבל מי שזווח ואינו רוצה ליתן, איך נכופו אותו ונאמר חזקה שמכיון שתשש כח יצרו חוזר לרצונו הראשון, הרי כל קבלת התורה היה באונם מעיקרא, על כן הוצרך לומר ניחא ליה דליהוי ליה כפרה עכ"ד. ועכ"פ היוכל מדבריו דבמקום דניחא ליה דליהוי כפרה, אז גם כאשר עושהו מאונם, נחשב שזה מרצונו.

ולפי זה יש לדון על עמם קבלת התורה דלא נחשב קבלה

ראיה דדינס כישראל מאצרהס גס לקולא, דהא אמרינן (בכורות ו.) דאס כי הצא מן החי אסור משום אצר מן החי, ואס כן חלב דצהמה טהורה מנלן דשרי, ונפקא ליה מארץ זבת חלב ודבש, ואי לא דשרי משתבח לן קרא במידי דלח חזי ע"ש. ואס כן זן נח דמנזווה על אצר מן החי, ממילא נאסרה להס חלב, עד שניתנה תורה ונתחדשה היתרה, ואז גס זן נח מותר מטעם דמי איכא מידי, אצל קודם מתן תורה נאסרה. ואס כן לפי זה איך כתיב באצרהס ויקח חמאה וחלב וזן הבקר אשר עשה ויתן לפניס (בראשית יח-ט), הא אצר מן החי אסור לזן נח. ונריכין לומר שכל כך נתעלה אצרהס בצמירת התורה עד שלא ניתנה, עד שינא מכלל זן נח אפילו להקל. ולא הוא לבדו אלא כל האורחים, ומשום הכי אכל חלב.

אך שוב כתב דיג לדחות דלמא חלב שחטה היה וליכא משום אצר מן החי. אמנס מצואר צדעת זקנים לבעלי תוס' (פ' וירא) דקיים אצרהס אפילו עירוב תבשילין, פירוש תבשילין מעורבין, שלא היה אוכל בשר בחלב, גס לא בשר ואחר כך חלב, אלא חלב ואחר כך בשר, דכתיב ויקח חמאה וחלב, והדר זן הבקר אשר עשה ע"ש. ומדהקפיד על עירובי תבשילין, תבשיל חלב עם בשר, שמע מינה דחלב חיה ולא שחטה,

ואיך זכו לנס אחר כך, אלא שגדולה הסרת הטבעת של המן שהחזירתן למוטב, וקיבלו על עצמם עול תורה, וכמו שדרשו (שם טו:) ליהודים היתה אורה (אסתר ט-ז), זו תורה, וברש"י שגזר עליהם המן שלא לעסוק בתורה, והס קיבלו על עצמם אז עול תורה, וכיון שתורה מכפרת, נתכפר להס אז מה שהשתחוו לללס, וזכו לנס. וכיון שנתגלה להס אז גדול כח התורה שמכפרת, אס כן קבלת התורה צסיני לא נחשבה שוב לאונס, דניחא דליהוי להו כפרה, ונתגלה להס אז שקבלתם את התורה צסיני היתה מרצון, ולכן בטלה המודעא רצה גס אלליהס למפרע, ונתגלה להס שקבלוה באהבה. וממילא שפיר עבדינן יומא טבא בחג השבועות לשמחת מתן תורה.

אמנם אכתי יש להעיר הלא אמרינן (יומא כח:) קיים אצרהס אציו כל התורה אפילו עירובי תבשילין. ולכאורה איך קיים מנזות שמירת שבת, הא עכו"ס ששבת חייב מיתה (סנהדרין נח:). ונריך לומר דינא אצרהס מכלל זן נח אפילו להקל, ודינו כישראל גמור מאז שנכנס לברית מילה. ואס כן גס בניו אחריו ינאו מאז מדין בני נח, ואס כן לשמחה מה זו עושה בחג השבועות, הלא קיימו התורה גס מוקדם ונאו כבר מאז מדין בני נח.

והנה צשו"ת חתם סופר (יו"ד סימן עג ד"ה ולשלימות) כתב להציא

בבשר בחלב מדרבנן לאכול ממחלה חלב ואחר כך בשר.

ובזאת אחי שפיר מנהג ישראל תורה שאוכלין בשבועות מאכלי חלב, להורות בזה דבני נח אסורין בחלב, ועד מתן תורה לא הותר לנו אכילת חלב משום אבר מן החי, ואף דאבותינו יאזו מכלל בני נח, היינו רק להחמיר אבל לא להקל, ורק בזמן תורה יאזו לכלל ישראל גמורים, ושפיר צעינן בעצרת לכס, דהוי יום שניתנה זו תורה. ולכן אמר רב יוסף עבדו לי עגלה תילתא, להורות על סעודתו של אברהם עם המלאכים, שלא יקשה מהו השמחה ביום מתן תורתנו, הלא כבר יאזו האבות לכלל ישראל מימי קדם. אמנם מסעודתו של אברהם שהאכילם בסעודה אחת חמאה וחלב עם בן הצקר אשר עשה, והרי איכא איסורא דבשר בחלב, אלא על כרחך דחלב ההוא לא היה אלא חלב שחטה, דחלב חיה אסורה לאברהם משום אבר מן החי, ובחלב שחטה ליכא איסורא דבשר בחלב מן התורה, ושפיר האכילם חלב ובשר בסעודה אחת.

דאם לא כן לית ביה משום בשר בחלב דאורייתא, ואין להקפיד לאכול חלב אחר בשר וכו', ואם כן איך אכליה כלל הא נאסר מאבר מן החי, אלא על כרחך שיא מכלל בן נח גם להקל, וחדוש זה השמיענו חז"ל שקיים אברהם אבינו אפילו עירוני תבשילין. וכד הוינא טליא אמינא מילתא דא צפני מורי ורבי הגאון מו"ה נתן אדלער כ"ץ ז"ל וקלסיה ע"כ. עכ"פ הדרינן לקושייתא, מהו השמחה בחג השבועות בקבלת התורה, הא כבר יאזו שנים רבות קודם מכלל בני נח לכל דיני ישראל גם להקל.

ובדחזינן דבעצרת צעינן לכס, דהוי יום שניתנה זו תורה, על כרחך דלא יאזו אבותינו מכלל בני נח להקל עד מתן תורה. והא דשמרו את השבת, כבר ביארו המפרשים בכמה אופנים. ובאמת הוי אסור לאברהם מאכלי חלב משום אבר מן החי, ומה שנתן חמאה וחלב להמלאכים, היה חלב שחטה דמותר מן התורה, ואף על פי כן החמיר

בנעילת החג שבועות תשעי"ג לפ"ק

בריך רחמנא דיהב אוריין תליתאי [תורה נביאים וכתובים], לעם תליתאי

בגמרא (שבת פ"ח.) דרש ההוא גלילאה עליה דרב חסדא

וכמבואר במדרש שאין ישראל ניזונים בעולם הזה אלא זכות האמונה, וביארו המפרשים דלכאורה יש דין של ציומו מתן שכרו, ואיך הקב"ה משלם שכר רק בעולם הבא, היום לעשותן ולמחר לקבל שכרם (עירוצין כג.), אלא שהתורה ניתנה על ידי משה רבינו, ואין איסור כל תלין בשוכרו על ידי שליח (בבא מציעא קי:). אמנם אנכי ולא יהיה מפי הגבורה שמענוס, שלא באמצעות השליח, על כן זוהי יש חיוב של ציומו מתן שכרו גם בעולם הזה ע"כ.

וזדוהו כוונת הכתוב, אחת דבר אלוקים שמים זו שמעתי (תהלים סג-יג), זהו אנכי ולא יהיה שנאמרו צדיצור אחד, ורק זאת שמענו מאת ה', ושאר התורה קבלנו רק על ידי משה רבינו, כי עזו לאלוקים, ולא היה צנו כח לקבל יותר מקול ה' צבת, וכיון שניתן על ידי שליח אין חיוב תשלומין בעולם הזה מדינא, אלא לך ה' חסד מה שאתה תשלם לאיש כמעשהו, בעולם הזה כמו שעשהו האדם צהאי עלמא.

ובתוב צרמצין (שמות כ-ו) כי לשון הכתוב מורה דרק אנכי ולא יהיה מפי הגבורה שמענוס, שצשתי דברות אלו דיצר ה' לישראל כלשון נוכח, 'אנכי' אשר 'הואצתי', 'על פני', לא כן שאר הדברות נאמרו

[כהניס לויס וישראלים], על ידי תליתאי [משה תליתאי לצטן, מריס אהרן ומשה], ציוס תליתאי [לפרישה], צירחא תליתאי ע"כ. ונראה לומר עוד צמה דקראו אוריין תליתאי, דהנה הכתוב אומר (תהלים קיט-קסג) שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב. ותז"ל (שבת קל). דרשונה דקאי על מצות מילה, שהיא אמירה יחידה, שקדמה לשאר אמירות ע"ש. ויש לומר עוד דקאי על מתן תורה, דאיתא בגמרא (מכות כג:) תרי"ג מצות נאמרו לו למשה וכו', דכתיב (דברים לג-ד) תורה ליה לנו משה, תורה בגמטריא שית מאה וחד סרי [והיינו דכתיב 'תורה' ליה לנו משה], אנכי ולא יהיה מפי הגבורה שמענוס ע"כ. ואיתא במכילתא (יתרו כ-ח) אנכי ולא יהיה צדיצור אחד נאמרו ע"ש. ואם כן מצות אמונת ה' היא אמירה יחידה ששמענו מפי ה' בעצמו, כי שאר התורה קבלנו רק ממשה. ולכן נשרש מצות האמונה כלצות צני ישראל עד כדי מסירות נפש צפועל גם צנשים ועמי הארץ וקלי הדעת, כי דבר ה' פועל כח נחתי צהנפש. וזהו שש אנכי על אמרתך, על האמירה היחידה ששמענו מפי ה', כמוצא שלל רב, כי צזה נפעל צקרצנו אמונת ה' צמדה נשגבה עד מאד.

ולא עוד אלא על מצוה זו אנו מקבלים שכר גם צהאי עלמא,

עושה רושם צנפץ השומע שלא יסור ממנו לעולמים.

*

אמנם יש להבין כי כל עניני 'תליתאי' שהזכיר אותה גלילאה, הם מעלות שונות לעם ישראל בקבלתו, אבל ענין האחרון שקבלו התורה 'צירחא תליתאי', אין זו לכאורה שום מעלה, שאתרמי נתינת התורה בחדש השלישי. ויש לומר על פי מה שכתוב באור החיים הק' (שמות יט-א) לפרש הכתוב, לפרש בחדש השלישי ללאת בני ישראל מארץ מצרים וגו'. להנה למה שקדם מעולם חיבתו יתברך בישראל, וגודל חשקו לתת להם ארוסתם זאת התורה, תקשה למה נתעכב ה' מתת התורה עד חודש השלישי, כי מן סימני האהבה היא שלא יתעכב חושק מבח לחשוקתו. ואם לנד הדרך, הלא מצינו (צ"ר נט-יא) שאפילו לאליעזר עבד אברהם קפנה לו הארץ בלכתו לקחת אשה ליצחק, ומכל שכן וקל וחומר לחתונת נשואת ראש כי תקפוץ הארץ וגם השמים אם ינטרכו לה. אשר על כן בא הקצ"ה ונתן אמתלא לדבר, כי לא מיעוט החשק הוא הסובב אלא לנד הכשרת החתן, כי לא היו ישראל ראויים, לנד שהיו בארץ הטמאה והיו לנדה צנייהם, והוארכו לספור ספירת טהרתם שבע שצמות כדרך ז' נקיים

כאילו משה ידבר, לא תשא את שם ה' אלקיך' וכו'. אמנם יקשה מהכתוב (כ-ה) וידבר אלקים את 'כל' הדברים האלה. וכן נאמר (דברים ה-ט) את דברים האלה דבר ה' אל כל קהלכם. ולכן כתב, דשני דברות הראשונות היו שומעים הדיבור ומצינים אותם ממנו כאשר יצין אותם משה, כדי שיהיו כולם נציאים באמונת ה' ובאיסור עבודה זרה, ועל כן ידבר עמהם כאשר ידבר האדון אל עבדו. ומכאן ואילך בשאר הדברות שמעו קול הדיבור מפי ה' ולא יצינו אותה, וינטרך משה לתרגם להם כל דבור ודבור עד שיצינו אותה ממשה. וכך הם מפרשים, משה ידבר והאלקים יעננו בקול (יט-ט), והיינו שיקבלו מפי משה ציבורן עם שמעיתם קול הדברים מאת ה', ובשאר המלות יאמינו במשה בכל ע"ש.

ואם כן קבלת התורה נחלקת לשלשה סוגים, דברות הראשונות מפי ה' ממש, ושמונה הדברות שאחריה קול הדיבור מפי ה' והוארך משה לצאר ולתרגם אותם להם, ושאר המלות הם רק על ידי משה צלי שישמעו ישראל קול ה' בכלל. והיו התורה אוריין תליתאי, וצריך רחמנא דלא יהיב לנו כל התורה רק על ידי משה, אלא חלקו לשלשה סוגים, שעד כמה שיכולים היו ישראל לקבל בעצמם זכו לשמוע קול ה', כי קולו הנשמע

אשר לזה ה' לזכה (זוהר ח"ג לו:), והוא אומרו ללאת בני ישראל, פירוש לסיבת ילידתם מארץ מצרים הוא הסובב עכבת הדבר עד החודש השלישי, והראיה כי כשקרבו ימי הכשרתם, זו ציוס נסעו זו ציוס באו, והוא אומרו ציוס הזה פירוש שנסעו זו ציוס באו, וכן הוצא בדברייהם ז"ל (שנת פז:) שציוס שנסעו זו באו עכדה"ק.

ויש צוה מעלה רצה לישראל, דאם כי דברי תורה אין מקבלין טומאה, מכל מקום לא נתן לנו הקב"ה תורתו רק בטהרה, ולהורות לנו כי חשיבות התורה היא רק בטהרה, וכמאמרם (יומא עג:) יראת ה' טהורה עומדת לעד (תהלים יט-י), זה הלומד תורה בטהרה ע"כ. והיינו כי אז זוכה שתהיה התורה שלו נחיתה, לו ולרעו אחריו, ולא ימוש התורה מפין ומפי זרעך, כי רק יראת ה' טהורה היא עומדת לעד. וצריך רחמנא דיהיב לן אוריין תליתיא רק צירחא תליתיא, ולא קודם, אלא המתין עד שנטהרו שבעה נקיים, שבע שבתות, ורק בגמר טהרתם נתן להם תורתו.

*

ודבור שינא מפי הקדוש ברוך הוא ילאתה נשמתן של ישראל, שנאמר (שיר ה-ו) נפשי ילאתה בדברו. ומאחר שמדיבור ראשון ילאתה נשמתן, דיבור שני היאך קיבלו, הוריד טל שעמיד להחיות זו מתים והחיה אותם, שנאמר (תהלים סח-י) גשם נדבות תניף אלקים נחלתך ונלאתה אתה כוננתה ע"כ. ויש להבין כיון שבלאו הכי הוצרכו לנס להחיותם, הרי צידו של הקב"ה לעשות נס מעיקרא שלא ילא נשמתן מדיבורו. ונראה שרצה ה' ללמד צוה את בני ישראל, כי קבלת קיום מצות ה' צריכה להיות עד מסירת נפש, לפעמים יש חיוב על מסירת גופו בכלל, ולפעמים על מסירת ממונו שלא להכשל בדבר עזירה, ועל כל דבור ודבור צריך להיות מוכן שתלא נפשו עליה. אמנם כאשר האדם עושה כן ומפקיר נפשו לה' ולתורתו, הרי אמרו חז"ל (דצ"ר ד-ה) אמר הקדוש ברוך הוא שמעו לי, שאין אדם שומע לי ומפסיד, רצון אמרי את מוצא יש שומע לאשתו ומפסיד, ויש שומע לאשתו ומשתכר וכו', אמר הקדוש ברוך הוא ומה אם מי ששמע לאשתו כך עשה שכר, מי ששומע לי על אחת כמה וכמה. ושלמה המלך בא ומפרש (משלי א-ג) ושומע לי ישכון בטח ושאנן מפחד רעה ע"כ.

וזה הראה להם ה' צמתן תורה אז, שאם יגיעו על ידי התורה

צוד אמרו בגמרא (שנת פח:) אמר רבי יהושע בן לוי כל דבור

והא וצנהגות יעזרן סס). ולכן צמו השבועות שאנו מקבלים עלינו התורה מחדש, שלא יעלה על דעת אדם לחשוב, שכמה מצוות אי אפשר לו לקיימם, כי עולה לו זאת במסירת נפשו וממונו ופרנסתו. על כן אנו קורין מגילת רות כדי ללמוד מזה, שלא רק על עיקרי מצוה אנו אומרים שומר מצוה לא ידע דבר רע, אלא גם על מצוה קלה אומרים כן. ולא עוד אלא שזכה בועז עבד זה שיצא ממנו מלכות בית דוד עד משיח צדקינו.

ובזה יש לרמוז במאמרים (שהש"ר ז"י) עמידה ירושלים להיות מתרחצת בכל צדיה עד שתהא מגיע לשערי דמשק ע"ש. וזילקוט (ישעיה תקג) עמידה ירושלים להיות כארץ ישראל ע"ש. ויש לומר כי לעמידת חתקיים ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים (ישעיה יא-ט), ויכירו הכל כי כל השפעות הטובות הוא רק מקיום מצוות התורה, וכמו כן להיפוך, וכמאמר הכתוב (ויקרא כו-ד) אם בחוקתי תלכו וגו' ונתתי גשמיכם בעתם וגו'. ולא יתכן שיגיע היזק לאדם בשמירת התורה, כי אדרבה היא היא מקור הצרכה. וכאשר מרחיצין תיבת 'ירושלים' לנוטריקון, אז מרומז בה, ש'ומר מצוה לא ידע רע ר"ת ירושלים. ועמידה 'ירושלים' להיות מתרחצת בנוטריקון שלה, שיכירו

למצב שתמצא נפשם, כמה דרכים לה' להחיותם ולהחזיקם, והוא יוריד עליהם טל של תחיה להחיותם. והוא ללמד להאדם שכאשר יעלה על דעתו שצורך הטבע אי אפשר לו לקיים דבר ה' כי אי אפשר לו לחיות כך, שיופסק על ידי זה חיותו, ידע נאמנה כי אין אדם שומע לי ומפסיד, ויוריד ה' עליו טל של תחיה להחיותו.

ובזה יש ליתן טעם לשבח על מה שקורין מגילת רות ביום מתן תורתנו, דהנה בחתם סופר (ש"ת אה"ע סימן קל) כתב, ימים רבים נתקשיתי, דבתחלת מגילת רות (א 3-7) משמע שערפה נישאה למחלון ורות לכליון, ולהלן אמר הכתוב (ד-7) וגם את רות המואביה 'אשת מחלון' קניתי לי לאשה. ומנאתי בספר שמחת הרגל להחיד"א (רות) צסס המדרש שרות היתה אשת כליון, אך בעלה מת ויצמה מחלון אחיו, ושוב מת גם מחלון ונישאה לצועז. ולכאורה לפי זה היה לרות דין קטלנית, ואיך נשאה בועז. אך כיון שנשאה בועז משום מצוות יצום, אין כאן איסור קטלנית, דשומר מצוה לא ידע דבר רע (קהלת ח-ה). ואף שמדאורייתא אין דין יצום אלא באת, מכל מקום גם יצום בשאר קרובים מצוה הוא, ואף במצוה קלה אומרים שומר מצוה לא ידע דבר רע ע"ש. (ועיין בלשון החס"ד כתובות ז: צד"ה

עבור נשמע. (שזו ראיתי ציפה תואר שם שהקשה ק.)

ישראל בכל ארץ מושבותם כי שומר מנוה לא ידע רע.

וַנִּרְאֶה כי מה שאמרו ישראל נעשה ונשמע, נעשה היינו קיום מלות התורה, ונשמע הוא לימוד התורה הקדושה שמכונה בתורה בשם שמייעה. והקצ"ה אומר אותי עזבו ואת תורתי לא שמרו (ירמיה טו-יא), ואיתא במדרש (פתיחתא איכה א) הלואי אותי עזבו ותורתי שמרו, מתוך שהיו מתעסקין בה, המאור שבה היה מחזירן למוטב ע"ש. ולכן גם כאשר חטאו בעגל אמר להם ה', שצרתם נעשה הזהרו בנשמע, שלא יעזבו לימוד התורה, כי התורה יאיר את נפשם ויחזרו למוטב. אמנם 'הכתר' על תורה זו אצדו, כי אין חשיבות לתורה כאשר חסר ממנו הנעשה, ולרשע אמר אלוקים מה לך לספר חוקי (תהלים נ-ט), וכתרה של תורה היא רק על הלומד בקדושה וטהרה, ביראת ה' טהורה. ומכל מקום גם כאשר פרקו מהם הכתר של נעשה, הזהרו עוד בנשמע, כי המאור של תורה יחזיר אותם למוטב.

וַלְבָּאוּרָה יש לשאול הרי אמרו חז"ל (תענית כה). דגמירי משמיה מיהז יהבי, משקל לא שקלי [בתר דיהבי] ע"ש. ואם כן איך שקלו בחזרה הכתרים שניתנו לישראל. ונראה דלכן באמת לא הוחזרו הכתרים

*

ואמרו חז"ל (שבת שס) עוד, דרש רבי סימאי בשעה שהקימו ישראל נעשה לנשמע, באו ששים ריבוא של מלאכי השרת, לכל אחד ואחד מישראל קשרו לו שני כתרים [מזוי שכינה], אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע, וכיון שחטאו ישראל ירדו מאה ועשרים ריבוא מלאכי חבלה ופירקום [כל אחד ואחד נטל כתר], שנאמר (שמות לג-ו) ויתנללו בני ישראל את עדים מהר חורב. אמר רבי חמא ברבי חנינא בחורב טענו [הכתרים], והכי משמע את עדים אשר היו להם מהר חורב] בחורב פרקו [דמשמע נמי ויתנללו את עדים מהר חורב] ע"כ.

וַלְבָּאוּרָה יש להבין כיון דזכו לשני כתרים אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע, אם כן הגם דחטאו בעגל ואצדו את הכתר עבור נעשה, למה נלקח מהם גם הכתר השני שקיבלו עבור נשמע. ואדרבה מצינו במדרש (שמו"ר מ-ט) אמר להם הקצ"ה שני כוסות מוגתם בסיני נעשה ונשמע, שצרתם נעשה עשיתם לפני עגל, הזהרו בנשמע, הוי (ירמיה ז-ד) שמעו דבר ה' בית יעקב ע"כ. ואם כן למה נלקח מהם גם הכתר שקיבלו

עבור חשבונות משלו, ועל ידי זה הפקיד מלכות צית דוד, שלא ילאה ממנו. וממנה יש ללמוד חשיבות קיום מצות ה', להיות מוכן לקבל עול תורה בכל עת ובכל זמן.

*

מועץ ליינת די מגילה פון רות אין שבועות, צו לערנען אונז אלע חלקים וואס מ'האט ארויסגעברענגט ביז יעצט. פון רות לערנט מען אראפ אז אין אדם שומע לי ומפסיד, אז רות איז געווען א קמלנית דעסט וועגן דאך שומר מצוה לא ידע דבר רע, און זי קען חתונה האבן צו בווען און סיוועט נישט פאסירן קיין שלעכטס. מ'לערנט זיך אפ אז א מענטש קען זיך טוישן שטענדיג, רות האט זיך געטוישט, איר גאנצע מהלך החיים איז געטוישט געווארן, אז זי האט נאך זוכה געווען נאכדעם צו זיין אמה של מלכות. און מ'לערנט אראפ פון דעם פלוני אלמוני וואס האט נישט געוואלט טוהן וואס בווען האט געטוהן, האט ער אין די אייגע מינוט דאס אלעס פארלוירן.

און דאס קומט אונז צו לערנען אין דעם טאג וואס אידן זענען מקבל די תורה, צו וויסן אז ס'איז קיינמאל נישט שפעט. שטייט אין די גמרא (פוכה גג) חסידים ואנשי מעשה האבן זיך געפרייט און האבן געזאגט אשרי ילדותנו שלא ביישה את זקנתנו, אמאל

למעלה, אלף כולן זכה משה ונטלם (ס). והופקדו אללו שכאשר יקבל אדם על עצמו מחדש נעשה ונשמע יוכל לקבלה בחזרה. ולכן חכמת אדם תאיר פניו (קהלת ח-א), שכאשר מקבל על עצמו עול תורה מקבל החזרה הכתרים מזיו השכינה, וממנה צא הארת פנים לחכמי ישראל. ובחורב טענו ובחורב פרקו, שנשאר למטה בחורב. וזהו שאמרו (יומא עג): כתר תורה עדיין מונח הוא כל הרואה ליקח יבא ויקח ע"ש. והיינו הכתרים שקיבלו ישראל עבור התורה ופרקו מהם, עדיין מונח הוא למטה, וכל אחד יוכל לזכות בו.

ואנו קורין בשבועות מגילת רות, להתזונן ממנה שלעולם לא מאחר מלשוב אל ה', ואשרי זקנתנו שכיפרה על ילדותנו, והרי רות שהיתה גויה מואזיה עד ארבעים שנה, כאשר הכירה אמתית התורה קיבלה על עצמה לשנות כל דרכי חייה. כי אל אשר תלכי אלך ובאשר תליני אלני (רות א-טו). והקב"ה לא קיפח שכרה, וזכתה שינתה ממנה מלכות צית דוד עד אורה של מלך המשיח. ואם כן מכל שכן שיש צנו הכח לשנות דרכי החיים שלנו לטובה, ולקבל על עצמינו עול התורה. - וגם יש ללמוד שמאז שצא לידו אל יחמיננה, כי היה לרות גואל קרוב יותר מצועז, והלעי לו צועז לקחת את רות, ושהה מלחטוף המאזה

מ'האט פריש גענומען אויף זיך אלעס וואס איז בידינו זיך צו היטן, סיי די שטיבער סיי די טאשן סיי די געשעפטן, ווי מיאזי, כאמשיג אזויפיל טוהן עס זאל זיין א פילטער דערויף און זיין אפגעהיטן. ס'איז נישט קיין שמירה מעולה אבער עכ"פ א שמירה פחותה דארף מען טוהן, א מענטש טוט וואס ער דארף צו טוהן האט ער סייעתא דשמיא. נישט קוקן אויף די שוועריקייטן וואס איז דא דערצו, אין אדם שומע לי ומפסיד, א איד פאלגט וואס דער אויבערשטער זאגט וועט ער נישט שאדן האבן קיין פרנסה, ער וועט נישט שאדן האבן פון אלע ענינים וואס ער מיינט אז ס'וועט אים פעלן אויב ער וועט זיך פירן על פי דרכי התורה. א מענטש גייט נישט ארויס מיט שאדן מיט דעם וואס ער פאלגט וואס דער אויבערשטער זאגט.

עס קומען די טעג פון זומער, מיגייט ארויס מ'פארט אוועק, מ'ווערט אסאך מאל נאכגעלאזט פון אידישקייט. ביי תורה איז נישטא קיין צייטן וואס איז גרינגער און צייטן וואס איז הארבער, ס'איז דא די זעלבע דינים ביי אלע זמנים ביי אלע אומשטענדן. נפשי יצאה בדברו, ווי מ'איז און ווי מ'שטייט דארף מען האבן מסירת נפש אויף תורה הקדושה, מקבל זיין עול תורה, זיצן און לערנען. יעדע פרייע מינוט וואס מ'האט אוועק צוגעבן פאר תורה, אנהייבן צו לערנען גרינגע זאכן, און נאכדעם אז

איז מען זוכה מ'האט שיינע יונגע יארן, און מ'דאנקט דעם באשעפער אז די יונגע יארן טוהן נישט פארשעמען די עלטערע יארן. אבער ס'איז דא אויך א אנדערע מהלך, עס איז א שמחה ווען א מענטש קען זאגן אשרי זקנתנו שכיפרה על ילדותנו, וואיל איז די יארן אויף דער עלטער, מ'ווערט אביסל עלטער און מ'הייבט אן משים על הלב זיין אויפן לעבן וואס ס'איז אדורכגעגאנגען, און מ'איז מחליט פון היינט אן זיך פירן על פי דרכי התורה, און דאס איז א געוואלדיגע חשיבות, גליקליך איז דער וואס איז זוכה דערצו אז ווען ס'קומט די ימי זקנה טוט עס מכפר זיין אויף די ימי הילדות. און דאס לערנט אונז די ענין פון קבלת התורה וואס עס איז דא יעדעס יאר, אפילו מ'האט נאכנישט געהאט מקבל געווען די תורה ביז יעצט, האט מען נאך אלץ א כח מקבל זיין די תורה מיט א פרישע חיות מיט א פרישע התחדשות, בכל יום ויום יהיה בעיניך כחדשים, מתן תורה דארף זיין ביי יעדן איד שטענדיג אזוי ווי ניי.

ס'קומט דאך זומער, וואס די נסיונות פון זומער איז זייער שווער, אין אונזער מדינה נאך שווערער, א איד דארף וויסן מ'דארף זיין געהיטן מיט שמירת עינים, ווען מיגייט ארויס אויף די גאס נישט זען וואס מ'דארף נישט צו זען. ס'איז געווען די וואך די מעמדים פון הדור קבלוהו קעגן די אינטערנעט,

וואס תורה הקדושה ברענגט מיט זיך מיט, ס'איז נישטא קיין שום זאך אויף דער וועלט וואס ווערט נישט נשפע פון תורה הקדושה, אין תורה ליגט אלע ברכות וואס א מענטש קען זיך נאר ווינטשן, חיי עולם הזה חיי עולם הבא אלעס ליגט אין כח פון די תורה הקדושה, ווען אידן זענען מקבל אויף זיך עול תורה איז מען מקבל אויכעט די השפעות וואס תורה הקדושה ברענגט מיט זיך מיט. דער אייבערשטער זאל געבן די תורה הקדושה זאל אונז באגלייטן, און מיטברענגען די השפעה פון תורה אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד.

דער באשעפער זאל אונז אלע בענטשען מיט פרנסה בהרחבה, מ'האט פריער גערעדט אין ישראל ניוונין אלא בזכות האמונה, מ'האט געהערט אנכי ולא יהיה פונעם אייבערשטען, פאר דעם אליין וועט דער אויבערשטער אונז משפיע זיין פרנסה בהרחבה. ביי מתן תורה איז נתרפאו כל החולאים, זאל דער אויבערשטער צושיקן פאר אלע וואס דארפן א רפואה זאלן געהיילט ווערן. מתן תורה האט משפיע געווען קינדער, אזוי שטייט אין די גמרא (שבת פט) ווען מ'איז אהיים געקומען פון מתן תורה איז יעדער געבענטשט געווארן מיט א קינד. ווען א מענטש איז מקבל אויף זיך עול תורה, טוט ער ממשיך זיין די השפעות פון בני חיי ומזוני. אין זוהר הקדוש שטייט אז

מיגעוויינט זיך צו לערנען לערנט נאכדעם וואס איז שווערער. אוועק געבן צייט אויף לימוד התורה, מ'האט פארלוירן דעם נעשה, מיטן נשמע קען מען מתקן זיין דעם נעשה אויכעט, ווען א איד געבט זיך אוועק פאר לימוד התורה איז ער זוכה דערצו אז המאור שבה מחזירו למוטב, די תורה טוט אים צוריק ברענגען.

מ'גייט אוועק פונעם יו"ט פון שבועות דארף מען מיטנעמען מיט זיך דעם ענין פון קבלת התורה. מ'האט גערעדט ביים כניסת החג פונעם יו"ט אז ס'איז יום התונתו, אזוי ווי א התונה טאג איז די יום טוב פון שבועות, מ'האלט יעצט ביים מצוה טאנץ, מ'דארף יעצט אהיים גיין און אנהייבן אויפצושטעלן א נייע שטוב א אידישע שטוב, אזוי ווי ביי א התונה נאכדעם וואס מ'קומט אהיים מ'האט געענדיגט אלעס ארום די שמחה, קומט מען אהיים מ'הייבט אן צו בויען א נייעם שטוב, צוויי מענטשן קומען אריין אינעם שטוב און מ'הייבט אן צו בויען אלעס פון פריש, אזוי דארף ביי אונז זיין, בכל יום ויום יהיה בעיניך כחדשים, מ'גייט אהיים מיט א פרישן חיות מיט א פרישן התחדשות, אונז גייען מחדש זיין אונזערע שטובער זאלן זיין הייליגע און ערליכע שטובער.

זאל דער אויבערשטער געבן, די באשעפער זאל משפיע זיין אלעם

בשבועות יפקון מן גלותא, די זכות פון די זאל מען זוכה זיין אלע אינאיינעם אקעגן צו גיין משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

פרקי אבות פרישת נשא תשעי"ג לפ"ק

אחרת לעולם. אך מחמת חטאת ישראל היו ידי משה כבדים ויקחו אבן וישמו תחתיו (שמות ז-יב), פירוש היה צריך ליקח אבן היינו הלוחות תחתיו פי' תחת הידים. ואהרן וחור תמכו צידיו מזה אחד ומזה אחד, פירש שהיו נדיקים גדולים וראו צהודככותם לסמוך ידי משה מזה אחד ומזה אחד, פירש שיהיה נרשם על שתי ידיו שתי תורות תורה שבכתב ותורה שבעל פה, אך מחמת התגברות החטא היה צריך לקבל הלוחות. והיו ידיו אמונה עד צוא השמש, פירוש עד שיצוא הגואל כמאמר הכתוב (תהלים עג-ז) לפני שמש ינון שמו, ואז כל התורה יהיה נרשם על ידי משה, ויעביר ה' את רוח הטומאה מן הארץ ומלאה כל הארץ דעה. וזה כשחלה רבי אליעזר אמר אזי לכס שתי זרועותי שהם כשתי תורות (סנהדרין סח), שהיה לרבי אליעזר כל כך הזדככות הגוף עד שהיו שתי זרועותיו שתי תורות כנ"ל ע"כ. (ועיין עוד שם פ' בשלח).

ואם כן אופן התורה שקיבל משה מאת ה', אינו דומה לאחרים

כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא וכו' (סנהדרין ז). משה קיבל תורה מסני ומסרה ליהושע וכו' (אבות א-ב). יש לומר המשך שני המאמרים הללו יחד. ומתחלה נקדים לבאר מה שהעירו המפרשים דלמה שינה רישא המשנה מסיפא, והוא ליה למימר הקצ"ה מסר התורה למשה, ומשה מסרה ליהושע וכו'. וגם מהו שאמר משה קיבל תורה 'מסיני', הוא ליה למימר משה קיבל תורה 'מהשי"ת'. ויש לומר על פי מה שכתוב באזהב ישראל (ליקוטים) לבאר הכתוב כאשר דבר ה' ציד משה לו (במדבר ז-ז), להצין הלשון ציד משה, היה לו לכתוב כאשר דבר ה' אל משה. וכתב דמשה רבינו היה לו כל כך הזדככות הגוף עד שכל התורה היה רשום בשתי ידיו תורה שבכתב ותורה שבעל פה. ואם לא היו צני ישראל חוטאים בעגל, לא היה צריך משה רבינו לקבל הלוחות, כי על שני ידיו היה נרשם כל התורה כולה. וזה פירוש הפסוק כאשר דבר ה' ציד משה, שכל דבורי ה' היו נרשמים על ידי משה. ואם היה נרשם התורה על צ' ידיו של משה לא היה כח להסטרך

כל תלין בשוכרו על ידי שליח (בבא
 מציעא קי:). והוה המשך המשניות, כל
 ישראל יש להם חלק רק לעולם הבא,
 אבל זהאי עלמא שכר מנזיה ליבא,
 ולכאורה הרי יש לאו דכל תלין. ועל
 זה אמר משה קיבל תורה מסיני, והוי
 קבלת התורה על ידי שליח, וליבא
 חיובא דכל תלין, ולכן כל ישראל יש
 להם חלק רק לעולם הבא, ואין שכר
 מנזיה זהאי עלמא. ולכן דייק התנא
 להלן (אבות א-ג) אל תהיו כעבדים
 המשמשים את הרב על מנת לקבל
 'פרס', כי שכר מנזיה זהאי עלמא
 ליבא, ואי אפשר לשמש את הרב עבור
 שכר בעולם הזה, אך לפעמים אדם
 אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן
 קיימת לו לעולם הבא (פאה א-ב),
 ומקבל על כל פנים חיזה חלק קטן
 משכרו כאן בעולם הזה. על כן אמר
 אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב
 על מנת לקבל 'פרס', היינו חלק
 משכר הפירות של הקרן קיימת לעולם
 הבא.

ויסופר על עם הארץ אחד, שהקשה
 על המשנה כל 'ישראל' יש
 להם חלק לעולם הבא, ומהו עם
 הכהנים והלוויים, וכי אין להם חלק
 לעולם הבא. והשיב לו חזירו, דלכן
 אמרו 'כל' ישראל, ר"ת כ"הן ל"וי,
 שכולם יש להם חלק לעולם הבא.
 אמנם נראה דהן אמת דשכר מנזיה
 זהאי עלמא ליבא, כיון דקבלנו התורה

שקיבלו ממנו, כי 'משה' קיבל תורה
 מסיני, שמשה עצמו נעשה הקלף
 שעליו נכתבה כל התורה, ושני
 זרועותיו שני ספרי תורה היו. ולכן
 הבליט מתחלה מעלתו של משה רבינו
 שהוא עצמו הלוחות והקלף של
 התורה. אבל יהושע לא היה במדרגה
 זו, אלא משה מסר התורה ליהושע,
 ויהושע לזקנים.

ואמר משה קיבל 'תורה' מסיני,
 הגם שכל ישראל עמדו בסיני
 לקבל התורה, מכל מקום אמרו חז"ל
 (מכות כג:): שרק אנכי ולא יהיה מפי
 הגבורה שמענום, אבל שאר המנזות
 קבלנו מפי משה דכתיב (דברים לג-ד)
 'תורה' זוה לנו משה מורשה, 'תורה'
 בגמטריא תרי"א ע"ש. ולכן דייק גם
 כן התנא שמשה קיבל 'תורה' מסיני
 ומסרה ליהושע, אבל שני המנזות של
 אנכי ולא יהיה, כל ישראל היו נציאים
 לקבלם מאת ה' עצמו כמו משה.

והנה שכר מנזיה זהאי עלמא ליבא
 (קידושין לט:). ולכאורה הלא
 הקב"ה שומר תורתו (ירושלמי ר"ה א-ג),
 והתורה נוותה לאו דלא תלין (ויקרא
 יט-ג), ועשה של ציומו תתן שכרו
 (דברים כד-טו), ואיך משלם ה' שכר
 מנזיה רק בעולם הבא, היום לעשותן
 ולמחר לקבל שכרם (עירובין כג:). ותירץ
 בחנוכה התורה (פ' יתרו) שהתורה
 ניתנה על ידי משה רבינו, ואין איסור

בתורת משה (פי פנחס קכג:) שהכהנים הנגשים אל ה' שהיה להם מחינה צפני עזמם, הם שמעו כל התורה מפי הגבורה בעזמם. ולכן גם שכר מצוה צהאי עלמא ליכא, משום שמתן תורה היתה על ידי שליח, מכל מקום הכהנים ששמעו מפי ה' יש להם שכר מצוה צהאי עלמא, ולכן אמרו על פנחס הכהן דדין הוא שיטול שכרו ע"ש. - ולכן שפיר אמר כל ישראל' יש להם חלק לעולם הבא, ולא בעולם הזה, כי צכהנים ולויים מצינו גם שכר צהאי עלמא, משה רבינו שהיה לוי, ואהרן וצניו שהיו כהנים, הם שמעו התורה מפי ה', ושפיר מגיע להם שכר מצוה גם צהאי עלמא, ורק כל ישראל' יש להם חלק רק לעולם הבא.

והנה לנו עומדים כעת אחר מתן תורה, אשר אז צא ציווי ה' לישראל, לך אמור להם שובו לכם לאהליכם, ואתה פה עמוד עמדי, ואדברה אליך את כל המצוה והחוקים והמשפטים אשר תלמדם (דברים ה-כז). ואיתא בגמרא (צ"ה ה:) שהתיר אותם לנשותיהם, שובו לכם לאהליכם, שכל דבר שבמנין צריך מנין אחר להתירו. אבל משה רבינו פירש מן האשה והסכים הקצ"ה על ידו שנאמר שובו לכם לאהליכם ואתה פה עמוד עמדי (שבת פז.). והנגינה על ואתה פה עמוד עמדי, רביע זרקא מונח סגול.

על ידי שליח, מכל מקום משה רבינו שקיבל כל התורה כולה מפי ה' צלי שליח, שפיר מגיע לו שכר מצוה גם צהאי עלמא. ונראה דזהו שצחו של משה ששיצחו הכתוב, ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמור (דברים ג-כג), וברש"י, אין חנון בכל מקום אלא לשון מתנת חנם, אף על פי שיש להם לנדיקים לתלות צמעשיהם הטובים, אין מבקשים מאת המקום אלא מתנת חנם ע"ש. והיינו כי משה רבינו שמע כל התורה מפי הגבורה, ואם כן מגיע לו שכר מצוה גם צהאי עלמא, ואם כן היה יכול לבקש עבור מעשיו הטובים, אף על פי כן צגודל ענותותו לא ציקש אלא מתנת חנם.

ולא רק משה לצדו יש לו שכר מצוה צהאי עלמא, אלא אהרן והכהנים גם כן הם צמדריגתו של משה לקבל שכרם בעולם הזה, דהנה צמתן תורה נאמרה למשה, ועלית אתה ואהרן והכהנים, והעם אל יהרסו לעלות אל ה' (יט-כד). וברש"י יכול אף הם עמו תלמוד לומר ועלית אתה, אמור מעתה, אתה מחינה לעזמך, ואהרן מחינה לעזמם, והכהנים מחינה לעזמם, משה נגש יותר מאהרן, ואהרן יותר מן הכהנים, והעם כל עיקר אל יהרסו את מצבם לעלות אל ה' ע"ש. ואם כן היה צמתן תורה כמה מחינות, משה, אהרן, כהנים, והעם. וכתוב

רוחני, וכמו שנאמר (במדבר כ-טו) וישלח מלאך ויזיחנו ממזרים, וזרש"י מלאך זה משה.

והנה איתא במדרש (ב"ר מח-יד) על הפסוק שאמר משה (דברים ט-ט) ארבעים יום לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי, וכי אפשר להתקיים ארבעים יום וארבעים לילה בלא אכילה ושתייה, אלא עליית לקרתא הלך בנימוסיא. כיוצא בו מצינו במלאכים שבאו אלל אברהם, כתיב בהם (בראשית יח-ח) ויאכלו, דעליית לקרתא הלך בנימוסיא ע"כ. והיא תמוה, דאיך יתורץ צמה שאמר עליית לקרתא וכו', מה שהקשה וכי אפשר להתקיים וכו', דאף אם ראוי לילך בהנימוס של מקום שנכנס בו, מכל מקום הרי הוא מהנמנע. ותירוץ זה לא יתכן רק אם היה מקשה למה עשה זאת שלא אכל, אבל כיון דהקושיא הוא האיך אפשר, תירוץ זה לא יתכן. ופירש הגאון בעל שבות יעקב בספרו עיון יעקב (סוטה יד.), דודאי לא קשה על משה האיך התקיים ארבעים יום ולילה בלא אכילה ושתייה, דשאני משה דמלאך ה' הוא וגופו כולו רוחני, ואין צריך לאכילה והשתייה, אלא דאם כן קשה למה אכל ושתה בשאר ימים כיון שאין צורך לו, דמדאמר ארבעים יום וכו' מכלל דבשאר הימים אכל ושתה. על זה משני שפיר אלא עליית לקרתא וכו', פירוש דלכך אכל ושתה צעת שהיה

ויש' לומר כי הנה צעת מתן תורה נתעלו ישראל כמלאכי מעלה, אני אמרתי אלקים אחס וצני עליון כולכם (תהלים פג-ו), עד שנעקר יצר הרע מלבם (שהש"ר א-ד), ומי יחשוב צומן מרומם כזה על ביתו אשתו וצניו וצנותיו, מקומו הוא מעתה צבית ה', לחזות צנועם ה' ולצקר בהיכלו, ויניחו חיי שעה ויעסקו רק בחיי עולם. על כן הוצרך לצוא הדיבור למשה, לך אמור להם שצו לכם לאהליכם, העולם הזה נצרך לעבוד צו את ה' בדברים גשמיים, לאכול ולשתות ולפרות ולהתעסק במשא ומתן, אלא מוטל עליו לייחד כל דבר על פי מצות ה', ולעשות נחת רוח לקונו. והנה צמתן תורה היו ארבע מחילות, משה, אהרן, כהנים, והעם, ומחילת משה גבוה יותר מכולם, וזודאי שאין הדברים כפשוטם רק לכבודם שעמדו על מקום מכובד יותר מהאחרים, אלא השגתם בקבלת התורה הייתה יתירה יותר על האחרים כפי עמידתם.

ובישיבה רבינו שעמד במחילה היותר גבוה צמתן תורה, הוא נתהפך לאיש האלקים (דברים לג-א), אין לו עסק עוד בעניני גשמיים, והוא כמלאך על הארץ, והגם שעל הכלל אמר ה' שצו לכם לאהליכם, אבל 'אתה פה עמוד עמדי', והסכים ה' על ידו צמה שפירש מן האשה. כי משה נודקך אז גופו עד שנעשה כולו

על פני האדמה, וכן אתה מוצא במלאכים, עד כאן דבריו ודפח"ח (הוצא ביטח משה פ' בראשית עה"פ וינו ה' ע"ש).

והסיבה שנעלה משה כל כך, הוא ממנה שזכה לעמוד על ההר יותר משאר בני אדם בשעת קבלת התורה, שהיה זה ארבע מחילות והוא עמד במחילה הרביעית. ולכן הנגינה על ואתה פה עמוד עמדי, רביעי, שהוא זכה לעמוד במתן תורה במחילה הרביעית, ולכן אתה פה עמוד עמדי, ולא נאמר עבורך שזכו לכם לאליכם, זרקא מונח סגול, מזק ונסתלק ממך כל עיני הגשמיים שנשארו עדיין מונחים באותן שעמדו בשאר השלש מחילות, שזהו בחינת הסגול, אלא מעתה נתעלה משה להיות כמלאך אלקים בתחתונים.

וזדו המעלה היתירה שהתנא רוצה להשמיענו, כי משה קיבל תורה 'מסיני' דייקא, כולם עמדו למטה מההר, אבל על ההר שירד צו ה' באש לא עלו, אלא עמדו 'אצל' ההר. אבל משה קיבל תורה 'מסיני' דייקא, שעלה על ההר למדרגה ומחילה היותר נעלה, וצוה אין דומה לו, ולכן השגתו בתורה היתה מופלא יותר מכולם.

והנה קרינו ציוס טוב העל"ט מגלת רות, איך באת רות בת

מלכים, בתו של עגלון מלך מואב, להתגייר ולשבת ביחד עם נעמי, כי המות יפריד ביני ובייך. ויש להבין הלא ישבו יחד זה עשר שנים (רות ה-ד), ולא עלתה על דעתה להתגייר, ולמה אחר מיתת בעלה וחמותה החליטה לזאת לקהל ה'. הלא חמותה נעמי היתה לדיקת גדולה, וכמו שנאמר ותלא מן המקום אשר היתה שמה (ה-ו), וברש"י והלא כבר נאמר ותשב משדי מואב (ה-ו), ומהיכן תשוב אם לא תלא מן המקום שהיתה שם, אלא מגיד שיצאת לדיק מן המקום ניכרת ועושה רושם, פנה זיוה פנה הודה פנה הדרה ע"כ. ולמה לא נתגיירה עד עתה.

ונראה כי הכתוב אומר, ויהי כבואנה צית לחם ותהום כל העיר עליהן ותאמרנה הזאת נעמי, ותאמר אליהן אל תקראנה לי נעמי, קראן לי מרא, כי המר שד-י לי מאד, אני מלאה הלכתי וריקם השיבני ה', למה תקראנה לי נעמי, וה' ענה צי ושד-י הרע לי (ה-ט). ולכאורה מה חידשה להם נעמי בתשובתה, הלא גם הם התפלחו הזאת נעמי, אין זו נעמי אלא מרא. וראיתי לפרש כי נעמי היתה אז בשפל המצב בדיוטא התחתונה, מתה בעלה וצניה, אצדה הונה ורכושה, עד שלא נשאר לה גם לחם זר. ונעמי ראתה שאנשי עירה עדיין לא השיגו את מלוא עולם

ואין צעל הרחמים פורע מן הנפשות תחלה, בתחלה מתו קוסיהם חמוריהם וגמליהם, ואחר כך מת גם אצימלך, ואחר כך מתו בניו.

ע"כ כן אמרה להם נעמי, אל תקראנה לי על שנים הקדמוניות הללו בשם נעמי, כי עשירות ההוא לא היה זה נועם, זה גרמה לי המרירות אחריו, ואל תקראנה לי נעמי, כי אין זה נועם אלא מרה, כי עבור נועם הזה המר שד-י לי מאד, אצדתי את הכל, ועושר זה היה שמור לי לרעתי.

- והוא מוסר השכל אשר רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום, אצימלך רצה להציל את עושרו במה שימנע מלפרנס ממנה את אחיו, ובסופו אצד לא רק את המצוה אשר הוטל עליו, אלא גם ממונו ובניו אחריו, וינא נקי מהכל. וכמו שפירש בצנינה לעתים הכתוב צפרשתנו (ה-י) ואיש את קדשיו לו יהיו, איש אשר יתן לכהן לו יהיה, כי אנשים שוטים סוצרים כי הממון המונח בקופתם שלהם הוא, ואילו הממון שהם נותנים אינו עוד שלהם, ועל כן שואפים הם למלא את אוצרותיהם בממון. ואולם באמת הדברים הפוכים, דוקא הממון הניתן למטרות קדושות איש את קדשיו, והניתן לכהנים ולתלמידי חכמים איש את אשר יתן לכהן, הוא אשר נשאר קנינו של האדם לנמימות לו יהיה, ואילו זה שהוא נוצר

עניויה, ולא קראו לה מרה אלא ביחס למעמדה הקדום, שהיתה פעם נקראת נעמי. ועל כן אמרה להם אל תקראנה לי נעמי, אינכם זריכים לזרף את שתי המעמדות ולהעריכן זו מול זו, שכן על פי עולם עניויתי שאני מחוסרת פת לחם לחול, תוכלו לקרוא לי מרה בלי הזכרת זאת נעמי, כי מי שהוא עני אמיתי, אין צורך להעריכו לא כלפי אדם אחר ולא כלפי מנצו בעבר, אלא די בהכרת עניויתו בזהו, והמר שד-י לי מאד ע"כ.

ויש לומר עוד כי התכוונה נעמי לומר להם, כי מי שהשפיע לו ה' טוב עולם זהו, ואינו מנצל זאת לעשות בזה רצון קונו, אז עושר זו שמור לבעליו לרעתו. כי יתבעו ממנו לעמיד למה מעל בשליחותו ותפקידו לגמול חסד לאחרים בממונו, ואין הנכסים הללו לטוב לו אלא לרעתו. ודוגמת הלוקח סמים ומתענג ממנו, אבל ברבות הימים כאשר יתבונן מה זה גרם לו, ויראה המות לנגד עיניו, אז מכיר למפרע כי התענוג שלו אז היה באמת למר לו. והנה אצימלך עשיר גדול היה ופרנס הדור, וינא מארץ ישראל לחון לארץ מפני נרות העין, שהיתה עינו נרה בעינים הבאים לדוחקו. וכאשר באו שני רעבון אמר, עכשיו כל ישראל מסבצין פתחי, זה בקופתו וזה בקופתו, עמד וזרח לו מפניהם (רש"י א-ה). ועבור זה נענש,

בקופתו, ומכל שכן ממון של זרים, אינו שלו כלל ועיקר, תוך הרף עין עלול כל הונו להינדף כעשן ע"כ.

ואמרו חז"ל (בבא בתרא יא.) מעשה צמוצו המלך שבצו אולרותיו ואולרות אבותיו בשני צורות וחזרו עליו אחיו וצית אציו ואמרו לו אבותיך גזו והוסיפו על של אבותם ואתה מבצום. אמר להם אבותי גזו למטה ואני גזתי למעלה וכו', אבותי גזו במקום שהיד שולטת בו ואני גזתי במקום שאין היד שולטת בו וכו', אבותי גזו דבר שאין עושה פירות ואני גזתי דבר שעושה פירות וכו', אבותי גזו אולרות ממון ואני גזתי אולרות נפשות וכו', אבותי גזו לאחרים ואני גזתי לעמי וכו', אבותי גזו לעולם הזה ואני גזתי לעולם הבא שנאמר (ישעיה נח-ה) והלך לפניך נדקך כבוד ה' יאספק ע"כ.

והנה מצינו באברהם אבינו כאשר הצטיח לו ה', לא יירשך זה כי אם אשר יצא ממעיך, ויוצא אותו החוזה, ויאמר הצט נא השמימה וספור הכוכבים אם תוכל לספור אותם, ויאמר כה יהיה זרעך (בראשית טו-ד). ופירשו המפרשים כי הכוכבים יש להם אור עצמי, והם מאירים תמיד יומם ולילה, אבל ציום אי אפשר להכיר אותם, כי אורה הגדולה של השמש מצטלת אורה של כוכבים, ועל דרך שרגא צטיהרא

מה אהני (חולין ס:), וכל שיסתלק השמש יותר ויוגבר החושך בארץ, אז יתראה אור הכוכבים צמילואה. וכמו כן הם בני ישראל, תפארת עם ישראל ניכרת צעת נרה, כאשר מסתלקת אור שמש ההלחה, והחושך יכסה ארץ, אז ניכרת בהם אורם, איך אמונתם שלימה צה', ואין מהרהרים אחר מעשיו, ומקבלים הכל באהבה. והו שאמר לו ה', הצט נא השמימה וספור הכוכבים, ויאמר לו כה יהיה זרעך, צעת החושך יכירו אורם של ישראל.

וזה לפני שנתיים ציקרתי באשוויט"ך, המקום שנהרגו שם רבבות ישראל. והגוי שהראה המקום להבאים שם, כאשר הגיע למקום הגאז-קאמער, שאל אותו גוי אחד מן המצוקרים, אם היהודים כאשר הגיעו למקום הזה, ידעו והכירו כבר שכאן הוא סופס. והשיב לו כאן ידעו כבר כולם שהולכים לטביחה. ושאל אותו ומה עשו אז היהודים. והשיב לו, מקצתם היו מתפללים, ומקצתם יצאו בשירה וזמרה. - ובאמת אי אפשר להצין איך גוי יוכל להסביר תופעה כזו להיות בשמחה בשעה שיוצאין ליהרג, ואשרי עולם שאומה כזו שרוי בתוכה, ה' ינקום דמם.

ובבזו כן נעמי שהיתה נדיקת כל ימיה, מכל מקום נדקתה ואמונתה צה' צהימים שהיתה משופע

האמונה תקוע בתוך לבה, וזנים המתגדלים בצחים כאלו, גם צעת מוצב ירוד מאד בדיוטא התחתונה, נשארים דבוקים בה, ואין מתרעמים על מוצבם.

ובמו שמסופר על אדם שנשרף לו ציתו, והיה עומד ומרקד, וחשבו שמרוב צער יאל מדעתו. ואמר אני שמת, כי אילו אירע דבר זה אלל השכן הגוי, היה גם אלוהיו נשרף יחד עם הצית, ושפיר היה צריך לצכות וליילל, אלל אללי רק הצית נשרף, אלל האלקים נשאר חי עמי יחד, והוא שעזר לי לצנות צית הראשון, יעזור לי להקים הצית גם שנית. [שזו הראוי שהגה"ק מקלוזנבורג ז"ל סיפר שעודא זו היה אלל הרה"ק רבי ארי' לייזש מטארניגראד ז"ל, אציו של הרה"ק בעל דברי חיים מלאנו ז"ע.

ואמרו לדיקים כי צמעשה זו שעשה נתעורר רעש גדול צפמליא של מעלה, ונתנו לו מן השמים מתנה בן לדיק וקדוש בעל הדברי חיים ז"ע עכ"ד].
וזה הענין שניתנה תורה בחושך עני וערפל (דברים ד-יא), צמדבר שממה של סיני, להורות כי תפארת עם ישראל בתורתם ניכרת ביותר צעת חושך, כאשר שקעה שמש ההלכה, וחושך יכסה ארץ, על ידי התורה הם עומדים בצדקתם עם שמחת החיים צרום המעלה. וזהו המעלה הימירה שמשה קיבל תורה 'מסיני' דייקא.

צעושר וכבוד, לא עשתה רושם על רות בת מלכים שתצא להתגייר, אלל כאשר ירדה מאיגרא רמה לצירא עמיקתא, אלצה בעלה וצינייה והונה ורכושה, ולא התרעמה, אללא עמדה בצדקתה גם צעת נר כזה. וזכתה אז שנתגלה אליה מלאך ה' לדבר אתה, וכמבואר בתרגום יונתן על הפסוק כי שמעה כי פקד ה' את עמה (א-ו), שמלאך הודיע לה שצועו התפלל על דורו ונתקבל תפלתו. הנהגה זו של נעמי גילתה לה תפארתה של עם ישראל, וזאת השאירה רושם עז על רות בת מלכים, שרצתה להתדבק בעם קדוש כזה. - ונראה כי זהו מה שאמרה רות אחר כך על צועו, קרוב לנו האיש 'מגואלנו הוא' (ב-ג), שצתפלתו גאל את ישראל מנצרת הרעב שהיתה סובצ אותם.

ואיתא בגמרא (בבא בתרא לא). שאצי נעמי היה בן נחשון בן עמינדב ע"ש. אשר עליו אמרו חז"ל (סוטה לו). כשעמדו ישראל על הים היו שצטים מנצחים זה עם זה, זה אומר אני יורד תחלה לים, וזה אומר אין אני יורד תחלה לים, קפץ נחשון בן עמינדב וירד לים תחלה וכו', לפיכך זכה יהודה לעשות ממשלה בישראל שנאמר (תהלים קד-ג) היתה יהודה לקדשו ישראל ממשלותיו וכו' ע"ש. ולכן נעמי שנתגלה צצית כזה שרואין מסירת נפש אלל האצות, נשארה

בסעודה שלישית פרשת נשא תשע"ג לפ"ק

שבת לערב שבת (מענית כד.). והיינו כי רבי חנינא בגדל דקתו מסר כל זכויותיו לאנשי העולם, ולכן היה כל העולם ניזון בזכותו, ולעצמו לא השאיר כלום רק כדי חיותו קצ חרוצין מערב שבת לערב שבת. ומנינו כיוצא בו בקרא (יחזקאל יח-ו) אל ההרים לא אכל, ודרשו חז"ל (סנהדרין פא.) שלא לכל זכות אבותיו ע"ש.

ובזה יתבאר מה שאמר משה להקב"ה בחטא העגל, ועמה אם תשא את חטאתם, ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת (שמות לז-לז), כי משה אוהב ישראל היה, ויזכה כל המצות ומעשים טובים שעשה לזכותן של ישראל, שזה יגן עליהם שישוב ה' מחרון אפו. והיה ניחא ליה להיות נמחה מספרן של צדיקים, ולהשאיר ריק מכל מצותיו, עבור אהבתו לישראל. ובפרט כי למשה מגיע שכר מצוה גם צהאי עלמא, שלא קיבל התורה על ידי שליח (כמו שדיברנו צפרקי אבות). וזהו שאמר, ואם אין, אם אין אתה רוצה למחול להם, אז אני נותן להם כל זכות מצותי, ומחני נא מספרך אשר כתבת, היינו ספרן של צדיקים גמורים.

ודהגה פריסת שלום משמיא, הוא לאות קורת רוח עבור

וברכך ה' וישמרך וגו', ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום (ו-כד.). יש לומר על פי מה דאיתא בגמרא (מענית כא:) אבא אומנא הוה אחית ליה שלמא כל יומא ממתיבתא דרקיעא [צת קול אומרת שלום עליך], ולאציי ממעלי שבתא למעלי שבתא, ולרבא ממעלי יומא דכפורי למעלי יומא דכפורי וכו'. חלש דעתיה דרבא על דאציי [דלרבא לא אחי שלמא אלא ממעלי יומא דכפורי למעלי יומא דכפורי, ולאציי כל מעלי שבתא], אחזוי ליה בחלמא, ואמרו ליה, מסתיין דקא מגני זכותך אכולא כרכא [על כל בני עירך] ע"כ. וכתוב בתורת משה (פ' פנחס קכג.) לפרש, פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי וגו', לכן אמור הנני נותן לו את צריתי שלום (כה-יא), כי פנחס שבקנאתו היה מכפר על כל ישראל, לא היה מן הראוי שיבשר לו שלמא מן שמיא, ואפילו הכי אתא ליה שלמא, היינו משום שהיה לו זכות אבות מאהרן הכהן ע"ש.

וביאור הענין שעבור דמגני זכותיה אכולא כרכא לא אתא ליה שלמא, נראה דזהו על דרך שאמרו כל העולם כולו ניזון בשביל חנינא בני, וחנינא בני די לו בקצ חרוצין מערב

כשאניס מתנהגים כהוגן כפי שהיה ראוי, דעם כל זה לעומת שאר האומות ניכרים הם צמעשיהם לטובה, דגם הפחות שבִּישׂרָאֵל הוא מְרִוּיָן לגבי אומות העולם, וכמו שאמרו חז"ל (חגיגה כו.) דאפילו פושעי ישראל מלאים מצות כרמון, ועל כן אף אם אין להם חשיבות מלד עצמם, אזי הקב"ה מעריכס כנגד האומות, ואזי הם ניכרים צויו הדרס ופארס.

ובזה פירש צאהבת יהונתן (פ' תולדות) מאמר הנביא (מלאכי ה-ג) 'ואמרתם צמה אהצתנו', כי תשאלו צמה יאהב אותנו השי"ת, אם איננו ראוים לכך צגלל מעשינו הרעים. על זה משיב השי"ת, 'הלל את עשו ליעקב', לכשרואה אני את מעשיו של האח השני עשו, אזי 'ואהב את יעקב ואת עשו שנאתי', על כרחי אהב אני את יעקב ושונא את עשו, כי כל כמה שאתם רעים וחטאים, הרי עשו גרוע ממכם פי כמה וכמה, עד שציחס אליו עלי לאהוב אתכם ע"כ.

אמנם כן אין זו מן התכלית, שהאהבה אלינו תצוא רק מחמת השנאה לעשו. עלינו לשאוף ולהשתדל, שנהיה מלד עצמנו ראויים לאהבת הצורא, מצלי צורך להעמידנו ציחס לאחר הגרוע מאתנו. והרה"ק מצארדיטשוב ז"ע פירש צזה כוונת התפלה שאנו מתפללים (ציהי רצון

המעשים טובים שעושין. אבל רצא שנתן כל זכותיו לצני עירו, שיגן זכותו אכולא כרכא, כיון שנשאר ריק ממצותיו שממר זכותו לצני עירו, לא נשאר לו זכות שיצא לו שלום משמיא, וזהו שאמרו לו מסתייע דקא מגני זכותך אכולא כרכא.

ובהיות שהכניס הם מסטרא דחסד, צגודל אהבתם לישראל הם נותנים זכות מצותיהם להכלל ישראל, אם כן לא נשאר להם זכות על שלום משמיא. אמנם כאשר יזכו ישראל לצרכה מאת ה' מן השמים, ולא ינטרכו לזכותם של צני אהרן, ויצרכך ה' וישמרך ויחונך, אזי ישא ה' פניו אליך, קאי על הכהן המצרך, וישם לך שלום, שיוכלו לקבל שלמה משמיא.

*

ואיתא צמדראש (צ"ר גג-ת) מהיכן זכו ישראל לצרכת כהנים, צני יהודה אומר מאצרהס דכתיב 'כה' יהיה זרעך (צראשית טו-ה), כה תצרכו (ו-ג). ורצנן אמרי מיעקב שנאמר (שמות יט-ג) כה תאמר לצית יעקב, וכנגדו כה תצרכו את צני ישראל ע"כ. ויש לומר הכוונה, דהנה חשיבות ישראל הוא צצ' פנים, יש להם חשיבות עצמי על ידי מעשיהם הטובים, ויש להם חשיבות אחרת אף

של אחרי תהלים) ולא ינטרכו עמך ישראל זה לזה ולא לעם אחר, שיהיו ישראל טובים ונעלים מלד עצמם, עד שלא יחל לזרך להעמיד כל יהודי כנגד יהודי אחר הגרוע ממנו, או להעמיד את העם כנגד עם אחר, כדי להוכיח שהעם ההוא גרוע ממנו בהרבה ע"כ.

והנה ה' אמר לאברהם, הבט נא השמימה וספור הכוכבים וגו', ויאמר לו כה יהיה זרעך. ויש לומר כי הכוכבים אין אורם נראה ציום, אבל כאשר נעשה חושך אז מכירים את אורם, וכל מה שיחשיך יותר מצהיק אורם יותר. ואמר ה' לאברהם כה יהיה זרעך, שגם כאשר נתונים בשפל המצב, מכל מקום אם מרפאים אותם נגד החושך, אלו אומות העולם, אז רואים עד כמה כל איש ישראל מאיר בצור גדול.

וְלִבְנֵי כאשר הכהנים רוצים לזכך את ישראל, ישא ה' פניו אליך, והמלאכים טוענים לפני ה', הלא כתבת אשר לא ישא פנים (דברים י"ז), ואיך אתה נושא פנים לישראל (צרכות כ:). אבל צאמת גם אם אין ראויים מלד עצמם מעריכם ה' נגד האומות, וראויין הם לזכרה. ובספר ויגד משה (אבות דף כח) הביא בשם הגה"ק צעל קרן לדוד ז"ל דזאת תורת המסורה, 'ישא' ה' פניו אליך, אשר לא 'ישא' פנים, ישא ה' עליך גוי מרחוק (דברים כח-מט).

דהכונה הוא, ישא ה' פניו אליך, שישראל זוכים לנשיאות פנים מהקב"ה, וקשה הלא כתיב אשר לא ישא פנים, ועל זה מתרץ ישא ה' עליך גוי מרחוק, וצ"ל ירוף ישראל נגד האומות, צאופן זה ישא ה' פניו אליך עכ"ל.

וְזָדוּן שאמרו מהיכן זכו ישראל לזכרת כהנים, שהם מתצרכים צנשיאות פנים, ישא ה' פניו אליך, והלא כתיב אשר לא ישא פנים. אך הלא ה' אמר לאברהם הבט נא השמימה וספור הכוכבים, כה יהיה זרעך, שכמו שהכוכבים מאירים ומצהיקים כאשר הם מסובצים בחושך, כן יעריך ה' את עמו תמיד נגד מעשיהן של רשעים, ואז גם הפחות שבישראל יאיר, וממילא הם ראויים לזכרת כהנים.

וּרְבֵבָן הסמיכו זכרת כהנים למתן תורה שנאמר 'כה' תאמר לבית יעקב. ויש לומר הכונה דאיתא בגמרא (פסחים סח:): הכל מודים בעצרת צעינן נמי לכם, מאי טעמא יום שניתנה צו תורה ע"ש. והוא פלא דאדרבה מהראוי היה שציום נתינתה יתעסקו רק בתורה, ולא צגשמיות אכילה ושתייה. וכתוב צצני יששכר (סיון צ-יא) על פי מה שכתב מהר"ש פרימו על הקושיא שהקשו, כיון שיעקב ועשו חלקו העולם הזה והעולם הבא, ויעקב נטל העולם הבא ועשו העולם הזה (תנא דצי אליהו זוטא יט), אם כן צני ישראל אינם רשאים ליהנות מן העולם

קמא לת.) עמד וימודד ארץ ראה ויתר גויים (חצקוק ג-ו), ראה שבע מלות שקבלו עליהם בני נח, כיון שלא קיימו עמד והתיר ממנון לישראל ע"כ. והכוונה עמד וימודד ארץ, שתקר והתזון צענין קיום הארץ, שכל קיומה היא רק בזכות התורה והמזות, ואחר שראה שאומות העולם אינם מקיימים שום דבר, ראה ויתר גויים, התיר ממנוס לישראל, שהם מצילים אותם מזוטו של ים ע"ש.

וזדו השאלה מהיכן זכו ישראל לצרכת כהניס, הלל הם כוללים גם צרכות גשמיות, יצרכך ה' צממון (רש"י) וכו', וכבר חלקו נחלת שמי עולמות, ועולם הזה הוא חלקו של עשו, ומהיכן זכו זה ישראל. אמנם זכו ישראל לזה ממנת תורה, כאשר נאמר להם 'כה' תאמר לבית יעקב, שתנאי התנה ה' בצריאה אם מקבלין ישראל את התורה, וצלי קבלת התורה היתה חזרת העולם לתוהו וזוהו, ואם כן ישראל מצילין מזוטו של ים, ושפיר מגיע להם טובות עולם הזה. ולכן דקדק כה תאמר לבית יעקב, כי יעקב ויתר על חלקו בעולם הזה לעשו, אצל על ידי קבלת התורה זכו גם בני יעקב לצרכת כהניס בטובות עולם הזה.

הזה רק כל מה שהוא צהכרת גדול לצורך החיות, ואיך מצאנו ידנו ורגלנו כי זה דבר שאי אפשר, וצפרט שצתורה יש לנו הצבחות גדולות על טובות עולם הזה. ותירץ המהר"ש, להיות תנאי התנה הקצ"ה עם מעשה צראשית, אם יקבלו ישראל התורה מוטב ואם לאו אחזיר אתכם לתוהו וזוהו (שנת פת.), נמצא ישראל שקבלו את התורה הצילו את כל העולם שהיה עומד אז בצכנה גדולה, והוה כמציל מזוטו של ים ומשלילותו של נהר דהוא שלו (צנא מניעא כד.), ואם כן הגם שהעולם הזה היה שיך לעשו, כיון דהיה העולם בצכנה גדולה וישראל הצלוה, הרי עולם הזה גם כן שלהם, ואין לעשו ולכל האומות שום טענה ומענה עכ"ד. ולכן הכל מודים צעצרת דבעינן נמי לכם, הגם דהוא יום החמישים ורמזו לדרגא דצינה עולם הבא, צעינן נמי לכם, לרמזו זה שהרווחנו צמעמד הנכבד גם חלק עולם הזה, ואין להאומות שום טענות ומענות גם על הנאת עולם הזה, וכל מה שהללנו מן תוהו וזוהו לנו הוא ולצנינו עד עולם, אם כן אכלו משמניס ושחו ממתקים כי קדוש היום ע"כ.

ובספר ולאשר אמר (שצעות אות ז) כתב לצבר צזה מאמרס (צנא

נתנדב ע"י ידידיו

מוה"ר ר' דוד אלחנן האפפמאן הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
בנישואי בתו הכלה תרז' למזל טוב

נתנדב ע"י ידידיו

מוה"ר ר' יוסף הערשקא הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
בארוסי בנו למזל טוב

נתנדב ע"י ידידיו

הרב ר' יצחק יונה בראדי שליט"א
לרגל השמחה השרויה במעונו
בנישואי בנו למזל טוב

נתנדב ע"י ידידיו

מוה"ר ר' מנחם מארקאוויטש הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
בנישואי בנו החתן שלמה ני"ו למזל טוב

נתנדב ע"י ידידיו

מוה"ר ר' נפתלי יעקב ווערצבערגער הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
בארוסי בנו למזל טוב

נתנדב ע"י ידידיו

הרב ר' ראובן אליעזר פריעדמאן שליט"א
לרגל השמחה השרויה במעונו
בהולדת בנו למזל טוב

נתנדב ע"י ידידיו

מוה"ר ר' אברהם הערש איינגער הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
בהולדת בנו למזל טוב

נתנדב ע"י ידידיו

מוה"ר ר' יוחנן אליעזר כ"ץ הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
בהולדת בתו למזל טוב

נתנדב ע"י ידידיו

מוה"ר ר' חנני' קיזעלניק הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
בהולדת בתו למזל טוב

נתנדב ע"י ידידיו

מוה"ר ר' אליעזר זוכיא קיש הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
בהולדת בתו למזל טוב

נתנדב ע"י ידידיו

מוה"ר ר' שמואל גאנז הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
בהולדת בנו למזל טוב

נתנדב ע"י ידידיו

מוה"ר ר' יעקב יוסף פייפער הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
בהכנס בנו לעול בתורה והמצות למזל טוב

הרוצה לנדב להוצאת הגליון יפנה להר"ר יואל ברא"ש פייפרווערקער הי"ו

718.387.5770

